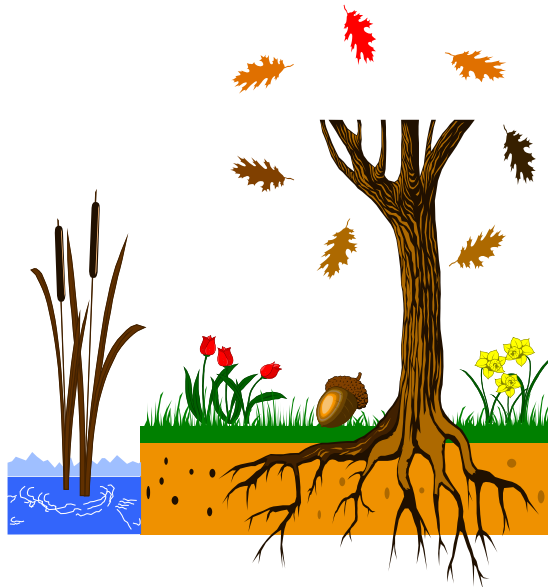

RIKSSKOGSTAXERINGEN

**Artkaraktärer
och
förväxlingsarter
i
Riksskogstaxeringens artlista
2019**

Författare:
Projektledning, markinventerare, m.fl.
under årens lopp.

INSTITUTIONEN FÖR SKOGLIG RESURSHUSHÅLLNING

Allmänt

I kompendiet förtecknas diverse artkaraktärer och förväxlingsarter i Riksskogs-taxingens artlista år 2019. Artlistan definieras i detalj i "*RIS arthandbok 2018*". Grunden bygger på Seved Lycksell's kompendium inför fältsäsongen 1993, men innehållet har sedan kompletterats i stort sett varje år av personer inom projektledningen, av ståndortskartörer, m.fl. Tanken är att det successivt skall bli allt bättre, när erfarenheterna från många personer, under många fältsäsonger, samlas. Kompendiet är således inte på långa vägar färdigt eller fullständigt. I år har Åke Bruhn lagt tid på att systematiskt gå genom kompendiet och kompletterat med artkaraktärer samt tagit bort mindre relevanta delar. Utöver egna erfarenheter har hjälp tagits från "Den virtuella floran" (Anderberg), "Den nya nordiska floran" (Mossberg, Stenberg), "Mosskompendium för NILS och RIS" (Weibull), "Arthandbok Fältskiktsarter för NILS" (Ericsson) och "Mossor en fältguide" (Hallingbäck).

Notera att förväxlingskompendiet inte exakt följer den namngivning som gäller i "*RIS arthandbok 2018*", dvs lavar: Moberg & Holmåsen, 1990, mossor: Hallingbäck & Holmåsen, 1991, övriga arter: Den nordiska floran, Mossberg et. al., 1992. Namngivningen i förväxlingskompendiet följer i princip "*RIS arthandbok 2018*", men i enstaka fall är namngivningen modernare.

Kompendiet är fokuserat kring bladkaraktärer (blomkaraktärer i mycket liten omfattning). En förändring från tidigare utgåvor är att typ av växtplats och utbredning i vissa fall angetts, detta för att kunna utesluta förväxlingsarter.

När utbredning är angiven som nordlig menas endast mellersta och övre Norrland. Vid sydlig utbredning menas Götaland och i vissa fall även Södra svealand.

Valet av karaktärer har begränsats. Det är förmodligen bättre att ha lite färre, men viktigare, karaktärer än att ta med alla tänkbara. Tas alla karaktärer med kan de viktigaste kanske försvinna i mängden.

Fältmässiga karaktärer, och karaktärer som är lätta att se, har prioriterats. Mått av typen bladbredd och planhöjd har i allmänhet utelämnats pga. artegen heterogenitet. I vissa fall där t.ex. stipelbredd är en viktig skiljekaraktär har mått tagits med.

Den kanske vanligaste förväxlingen har ingen botanisk grund utan är av mer teknisk orsak. Sökfunktionen i datasamlaren är effektiv och bra, men var uppmärksam på arter med samma begynnelsebokstäver, särskilt de som har samma "begrynnelseord", t.ex. tråd-, skogs-, åker-, etc. Här har vi en STOR risk att få in rent felaktiga registreringar, var särskilt uppmärksam då du ska registrera sådana arter!

☞ *Det är av största vikt att alla personer inom verksamheten (och även andra som är intresserade) hjälper till att samla information kring våra arter, så att vi kan förbättra kompendiet efter hand!*

Skicka Era fältanteckningar till Riksskogstaxeringens projektledning på inst. f. skoglig resurshushållning, SLU!

Har Ni anteckningar på tomma rader i detta kompedium (även sedan tidigare), så kopierar vi dem gärna efter fältsäsongens slut och returnerar originalet sedan.

Bara tillsammans kan vi få till ett bra och användbart hjälpmedel ute i fält!

Symboler som används i häftet:

- X = om hybrider
- ♣ = artkaraktärer
- ☹ = förväxlingsarter
- ☞ = observera

En del arter/artgrupper har ännu ej någon kommentar – här finns alltså plats för egna anteckningar – använd även anteckningsidorna i slutet av häftet!

Familje- och gruppnamnsregister

Kryptogamer:	7
LAVAR (grupp)	7
MOSSOR (grupp).....	9
Kärlkryptogamer:	14
LUMRAR (grupp).....	14
LUMMERVÄXTER (<i>fam. Lycopodiaceae</i>).....	14
MOSSLUMMERVÄXTER (<i>fam Selaginellaceae</i>).....	15
FRÄKENVÄXTER (<i>fam. Equisetaceae</i>).....	15
ORMBUNKAR (grupp).....	16
ÖRNBRÄKENVÄXTER (<i>fam. Dennstaedtiaceae</i>).....	16
KÄRRBRÄKENVÄXTER (<i>fam. Thelypteridaceae</i>).....	17
MAJBRÄKENVÄXTER (<i>fam. Athyriaceae</i>).....	17
TRÄJONVÄXTER (<i>fam. Dryopteridaceae</i>).....	18
STENSÖTEVÄXTER (<i>fam. Polypodiaceae</i>).....	18
Gömfröiga växter (tvåhjärtbladiga):	19
NÄSSELVÄXTER (<i>fam. Urticaceae</i>).....	19
SLIDEVÄXTER syn SLIDEKNÄVÄXTER (<i>fam. Polyganaceae</i>).....	19
NEJLIKVÄXTER (<i>fam. Caryophyllaceae</i>).....	20
RANUNKELVÄXTER (<i>fam. Ranunculaceae</i>).....	22
JORDRÖKSVÄXTER (<i>fam. Fumariaceae</i>).....	24
KORSBLOMMIGA (<i>fam. Brassicaceae, syn. Cruciferae</i>).....	25
SILESHÅRSVÄXTER (<i>fam. Droseraceae</i>).....	25
FETBLADSVÄXTER (<i>fam. Crassulaceae</i>).....	25
STENBRÄCKEVÄXTER (<i>fam. Saxifragaceae</i>).....	25
SLÅTTERBLOMMEVÄXTER (<i>fam. Parnassiaceae</i>).....	26
ROSVÄXTER (<i>fam. Rosaceae</i>).....	26
ÄRTVÄXTER (<i>fam. Fabaceae</i>).....	29
HARSYREVÄXTER (<i>fam. Oxalidaceae</i>).....	31
NÄVEVÄXTER (<i>fam. Geraniaceae</i>).....	31
TÖRELVÄXTER (<i>fam. Euphorbiaceae</i>).....	32
JOHANNESÖRTSVÄXTER (<i>fam. Clusiaceae</i>).....	32
VIOLVÄXTER (<i>fam. Violaceae</i>).....	32
DUNÖRTSVÄXTER (<i>fam. Onagraceae</i>).....	33
KORNELLVÄXTER (<i>fam. Cornaceae</i>).....	33
FLOCKBLOMSTRIGA (<i>fam. Apiaceae syn. Umbelliferae</i>).....	34
PYROLAVÄXTER (<i>fam. Pyrolaceae</i>).....	35
LJUNGVÄXTER (<i>fam. Ericaceae</i>).....	36
KRÅKBÄRSVÄXTER (<i>fam. Empetraceae</i>).....	37
VIVEVÄXTER (<i>fam. Primulaceae</i>).....	38
VATTENKLÖVERVÄXTER (<i>fam. Menyanthaceae</i>).....	39
MÄRVÄXTER (<i>fam. Rubiaceae</i>).....	39
STRÄVBLADIGA (<i>fam. Boraginaceae</i>).....	40
KRANSBLOMMIGA (<i>fam. Lamiaceae syn. Labiatae</i>).....	40
LEJONGAPSVÄXTER (<i>fam. Scrophulariaceae</i>).....	41
TÄTÖRTSVÄXTER (<i>fam. Lentibulariaceae</i>).....	43
GROBLADSVÄXTER (<i>fam. Plantaginaceae</i>).....	43
KAPRIFOLVÄXTER (<i>fam. Caprifoliaceae</i>).....	43
VÄNDEROTSVÄXTER (<i>fam. Valerianaceae</i>).....	43
VÄDDVÄXTER (<i>fam. Dipsacaceae</i>).....	44
KLOCKVÄXTER (<i>fam. Campanulaceae</i>).....	44
KORGBLOMMIGA (<i>fam. Asteraceae syn. Compositae</i>).....	44
Gömfröiga växter (enhjärtbladiga):	48
KALLGRÄSVÄXTER (<i>fam. Scheuchzeriaceae</i>).....	48
LILJEVÄXTER (<i>fam. Liliaceae</i>).....	49

Familje- och gruppnamnsregister

TÅGVÄXTER (<i>fam. Juncaceae</i>).....	50
GRÄS (<i>fam. Poaceae syn. Gramineae</i>).....	51
KALLAVÄXTER (<i>fam. Araceae</i>).....	54
KAVELDUNSVÄXTER (<i>fam. Thyphaceae</i>).....	54
HALVGRÄS (<i>fam. Cyperaceae</i>).....	54
ORKIDÉER (<i>fam. Orchidaceae</i>).....	58
ÖVR FÄLTSKIKT (grupp).....	59
ÖVR FÄLTSKIKT	59
Nakenfröiga växter:	60
BARRTR O -BUSKAR (grupp).....	60
TALLVÄXTER (<i>fam. Pinaceae</i>).....	60
CYPRESSVÄXTER (<i>fam. Cupressaceae</i>).....	61
IDEGRANSVÄXTER (<i>fam. Taxaceae</i>).....	61
Gömfröiga växter (tvåhjärtbladiga):	61
LÖVTR O BUSKAR (grupp).....	61
VIDEVÄXTER (<i>fam. Salicaceae</i>).....	61
PORSVÄXTER (<i>fam. Myricaceae</i>).....	62
BJÖRKVÄXTER (<i>fam. Betulaceae</i>).....	62
HASSELVÄXTER (<i>fam. Corylaceae</i>).....	63
BOKVÄXTER (<i>fam. Fagaceae</i>).....	63
ALMVÄXTER (<i>fam. Ulmaceae</i>).....	64
VINBÄRSVÄXTER (<i>fam. Grossulariaceae</i>).....	64
ROSVÄXTER (<i>fam. Rosaceae</i>).....	65
LÖNNVÄXTER (<i>fam. Aceraceae</i>).....	66
BRAKVEDSVÄXTER (<i>fam. Rhamnaceae</i>).....	67
LINDVÄXTER (<i>fam. Tiliaceae</i>).....	67
TIBASTVÄXTER (<i>fam. Thymeleaceae</i>).....	67
SYRÈNVÄXTER (<i>fam. Oleaceae</i>).....	67
KAPRIFOLVÄXTER (<i>fam. Caprifoliaceae</i>).....	68
Arter-/artgrupper i hänslavsinventeringen:	69
Art-/artgruppsregister	72

Bottenskikt:

Kryptogamer:

LAVAR (grupp)

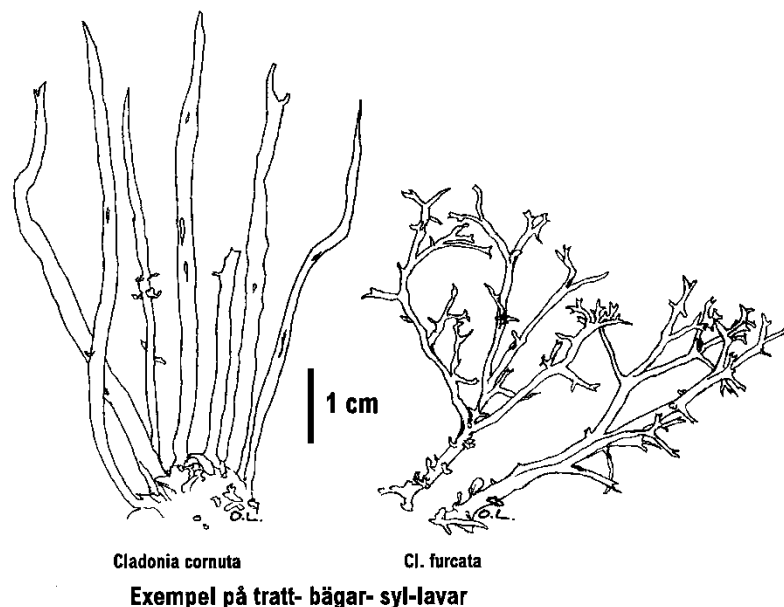

Islandslav koll.

- ♣ Busklikta lavar, oregelbundet förgrenade, ofta rännformade och alltid m.el.m. plattade lober, med små "tänder" längs kanten. Föga skillnad på över och undersida. Mest tydligt bruna men ibland delvis bleka och med grön ton. Rödorange undersida, liknar grönkål. Ibland späda på tallhedar i norr.
  - ☹ Hedlav (*Cornicularia aculeata*); mycket späd, busklik, ej eller obetydligt plattade lober.
-

Tratt-/bägarlav spp.

- ♣ Ex.; **Pigglav** (*Cladonia uncialis*); mestadels upprepat pargrenig, ser oftast glesare ut än ev. förväxlingsarter. Jämförelsevis grova, ihåliga grenar, terminalt tydligt tillspetsade. **Syllav** (*C. cornuta*); de sylformiga podetierna är sorediösa på övre halvan och barkklädda på den nedre. Gråaktig upptill och grön nedtill. **Rislav** (*C. furcata*); podetier smala och grenade med syllika spetsar. Mycket variabel. Se figurexempel nedan.
- ☹ Gulvit renlav (*Cladina arbuscula*); grenspets 3–4 delad.

Bottenskikt

Fönsterlav

- ♣ Tät och m.el.m. stjärnlik utstrålande (allsidig) förgrening som ger ett oftast kuddlikt utseende. Artnamnet är *stellaris* = stjärnlik.
  - ☹ Gulvit renlav.
-

Övr renlav

- ♣ Gulvit renlav, grå renlav; grenarna är m.el.m. ensidigt böjda och grenspetsarna är 3- till 4-delade.
  - ☹ Pigglav; se tratt-/bägarlav ovan. Gulvit renlav kan förväxlas med fönsterlav.
-

Påskrislav spp.

- ♣ Busklikt förgrenade, med grenar täckta av vårtiga, gryniga, fjälliga eller korallika bildningar. På grenarnas toppar finns ofta bruna–svarta frukter. M.el.m. rent grå (järnfilspån).
  - ☹ Schaerophorus (sprödlav, korallav); mer busklikt rikt förgrenad, ej lika ”ludig” som påskrislav.
-

Norrlandslav

- ♣ Ovansida gulaktigt grön, med stora, leverfläcksliknande cephalodier. Ibland bruna fruktkroppar (apothecier) på undersidan av m.el.m. uppräta båflikar. Slät under, saknar rhiziner (har dock korta rothår, ludd).
  - ☹ Filtlavar (*Peltigera*); undersida har åsar eller ådror och rhiziner. Torsklav; fruktkroppar på ovansidan. Färg brungrön till grågrön, i väta rent grön. Vissa *Parmelia*-arter; rikligt med mörka rhiziner på undersidan. *Lobaria* (lunglavar). *Collema flaccidium* (slanklav, gelélav).
-

Torsklav koll.

- ♣ Ovansida friskt grön (som torr tämligen gråaktig), med små grynlika cephalodier. Fruktkroppar på översidan av båflikar. Undersida har tydlig nervatur och långa rothår. Gummiaktig.
  - ☹ Norrlandslav; se ovan.
-

Övr filtlav

- ♣ Ovansida tämligen mörkt grön till brun, undersida med m.el.m. tydliga åsar eller ådror och alltid med rhiziner.
  - ☹ Njurlavar (*sl. Nephroma*). Säcklavar (*sl. Solorina*); orange undersida. Lunglavar (*sl. Lobaria*); dessa saknar rhiziner, växer på stammar och klippor.
-

Bottenskikt

Övr lavar

♣ Ex.; skorplavar.

MOSSOR (grupp)

Praktbräkenmossa (*Plagiochila major*)

♣ Vanligen > 8 cm. Rundade blad utan taggar, utan mittnerv. Upprättstående. Ofta tjocka, blanka mattor på god skogsmark.

☹ Liten bräkenmossa (*P. porelloides*); 3–6 cm, ofta på lodvägg, rundade blad med taggar.

Hur skiljer man levermossor från bladmossor?

Bladlevermossor

Bladmossor

Skott med tre rader blad, varav en är sämre utvecklad.

Spiralställda blad uppefter stammen.

Blad saknar nerv.
En art (*Diplophyllum albicans*) nervlevermossa, har en skenbar nerv.

Mittnerv vanlig (en del saknar).

Blad med endast ett cellager.

Vanligen ett cellager, men kan ha flera.

Om rothår (rhizoider) finns, är dessa encelliga och ogrenande.

Flercelliga rhizoider, ofta grenade.

Vitmossa spp. (*Sphagnum* spp.)

♣ Bladmossor med upprätt huvudstam och knippevis arrangerade grenar, nerv saknas. God vattenuppsugande förmåga pga. cellernas uppbyggnad.

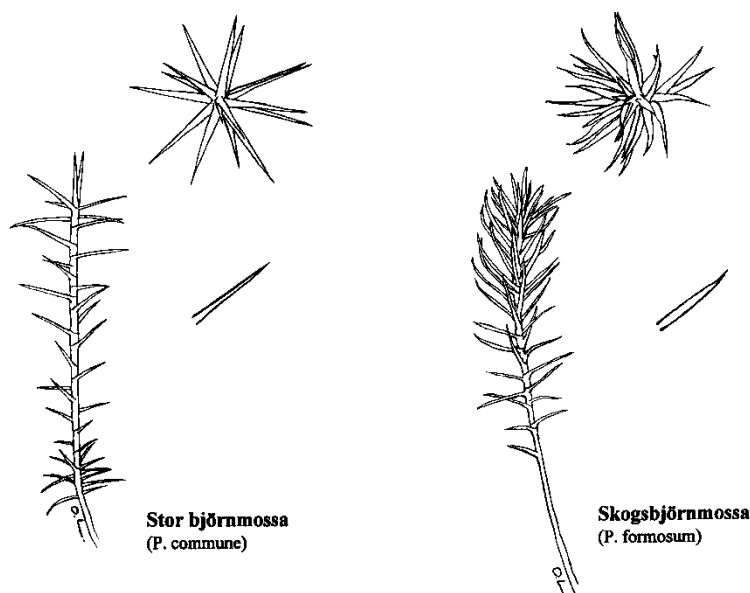
☹ Möjligen blåmossa (falsk vitmossa) på håll.

Bottenskikt

Björnmossa (*Polytrichum commune*)

- ♣ Syn. stor el. vanlig björnmossa. Känns lättast igen på storleken och växtplatsen, men säkrare på det stora och fyrkantiga sporhuset, vilket vid övergången till skaftet har en skarpt insnörd krage (skivlik bildning). Svagt tandad bladkant, kupade blad, ingen nerv under. Aldrig glansig bladovansida! Sedd uppiifrån ger mossan ett vasst stjärnlikt intryck med låg täckningsgrad (se bild nedan).
- ☹ Skogsbjörnmossa (*P. formosum*); kortare än 10 cm, sporhus trubbigt 5-kantigt, tydligt tandade bladkant, plattade mörkt gröna blad, antydning till nerv under, infästningsvinkeln hos bladen i skotten är mer varierande och ger då ett ”buskigare” intryck med högre täckningsgrad (se bild nedan), växer torrare. Myrbjergmossa (*P. strictum*); blad pekar snett uppåt, kanter hinnlika och invikta över bladskivan. I glesa bestånd i vitmosstuvor, späd.

Kvastmossa spp. (*Dicranum spp.*)

- ♣ Blad med lång och syllik, ofta krökt spets. Nerv når bladspetsen. Bladkanter oftast tandade eller sågade. Ex.; Kvastmossa (*D. scoparium*); växer i tuvor, blad 6–7 mm, lansettlika, ibland ensidigt båglikt böjda, ibland raka.
  - ☹ *Paraleucobryum longifolium* (skärblads-mossa); blad gråaktigt i torrt tillstånd, extremt bred nerv, *Dicranoweisia crispula* (snurrmossa), *Campylopus* (ex. västlig kvastmossa), *Dicranodontium denudatum* (skuggmossa), *Dicranella* (ex. smaragd-mossa), m.fl. inom ordningen *Dicranales* (många på berghällar och block).
-

Bottenskikt

Rosmossa (*Rhodobryum roseum*)

- ♣ Stjälk med en i toppen väl samlad rosett av ca 1 cm långa *Mnium*-liknande blad. Bladen är bredast ovanför mitten och bladkanten saknar list (till skillnad från släktet *Bryum*). Bladtoppen har tänder i kanterna. Växer ofta blandad med andra mossor (bildar sällan rena tuvor) och undgår därför ofta upptäkt.
  - ☹ Likartade stjärnmossor har ej lika väl samlad bladrosett och har blad även ner efter stjälken.
-

Stjärnmossa. (*Mnium spp.*) (*Plagiomnium spp*) (*Pseudobryum*) (*Rhizomnium*).

- ♣ Gruppen kallas stjärnmossor eftersom hanskotten överst bildar en rosett av blad, som uppifrån ser ut som en stjärna. **Lundpraktmossa** (*Plagiomnium cuspidatum*); skotten har ett krypande växtsätt och bladen avtar i storlek mot skottspetsen på ett karakteristiskt sätt. De breda relativt stora och skira bladen har nerv. **Skogspraktmossa** (*Pl. Affine*); krypande växtsätt, blandad med andra mossor. **Vågig praktmossa**; (*Pl. Undulatum*); tydligt tvärvågiga blad, bågböjda skott. Övriga stjärnmossor växer upprätt.
  - ☹ Vågig sågmossa (*Atrichum undulatum*). Rosmossa (se ovan).
-

Palmmossa (*Climacium dendroides*)

- ♣ Trädlik mossa med gulgröna, upp till 2–3 mm långa, blad samlade i toppen som på en palm.
  - ☹ Rävsvansmossa (*Thamnobryum alopecurum*); men denna har mindre och rent gröna blad, skott större (upp till dm-höga) och mer plym- än palmlika.
-

Räffelmossa (*Aulacomnium palustre*)

- ♣ Skotten har rikligt med brunt rotludd på stammen. Neongrön. Växer var som helst.
  - ☹ Liten räffelmossa (*A. androgynum*), *A. turgidum*; täml. allm. i fjällen. Kan även vara lik en *Dicranum*-art, men bladen är raka i fuktigt tillstånd.
-

Kammossa (*Ptilium crista-castrensis*)

- ♣ Vacker, fjäderlik mossa som växer i "blåbärsgranskog". Skotten är regelbundet pargreniga och bladen är överallt starkt klolikt böjda, strimmiga och med en kort dubbel nerv.
- ☹ Gruskammossa (*Abietinella abietina*); glesare byggd, gärna på torr mark. Kalkkammossa (*Ctenidium molluscum*); På öppen, kalkrik, helst våt mark, bladen är endast i skott- och grenspetsarna ensidigt böjda, skotten bildar kompakta mattor. Mer gulbrun än kammossan.

Bottenskikt

Kranshakmossa (*Rhytidiadelphus triquetrus*)

- ♣ Långa skott med grova grenar och spretande stora blad som är triangulära och har dubbelnerv. Stammen är rödaktig, och bladen i gren- och skottspetsar är inte ensidigt böjda utan allsidigt utstående. Blad samlade som i en tofs i grenspetsarna.
  - ☹ Västlig hakmossa (*R. loreus*); Spädare, ingen tofs i grenspetsarna.
-

Väggmossa (*Pleurozium schreberi*)

- ♣ Skotten är enkelt pargreniga, 5–10 cm långa med ovala, kupade blad utan nerv. Röaktig stam.
  - ☹ Pösmossa (*Scleropodium purum*); lik men grön stam, på rikare lokaler, sydlig.
-

Husmossa (*Hylocomium splendens*)

- ♣ Syn. våningsmossa. Bildar varje år ett fjäder- grenat skott ovanför fjolårets, så att mossan blir trappstegslik. Varje våning är två gånger pargrening.
  - ☹ Stor thujamossa (*Thuidium tamariscinum*), ljusare grön och mer flikad. Mörk husmossa (*Hylocomium umbratum*); saknar våningar och är enkelt pargrenig. Nya skott av husmossa kan likna väggmossa.
-

Övr mossor

- ♣
  - ☹
-

Fältskikt:

Kärlkryptogamer:

LUMRAR (grupp)

LUMMERVÄXTER (fam. *Lycopodiaceae*).

Lopplummer

- ♣ Krypande överjordsstängel. Grenar upprättstående, nästan som knippen, vanligen upprepat 2-delade och liklånga, vanligen mer styv och robust än mattlummer. Blad mörkt gröna och hela. Sporgömmen i bladveck.
Groddlummer; groddknoppar i krans nära toppen.
  - ☹ Revlummer, mattlummer.
-

Revlummer

- ♣ Meterlång krypande stängel, grenar upprätta vid årsnoder. Grenblad styvt uddspetsiga, utspärrade, fintandade utan hårudd. Sporax ensamma och oskafade. **Nordlummer** (*ssp. alpestre*); blad upprätta, helbräddade och korta. Åtsnörpta mellan årsskotten. Kortare sporax.
  - ☹ Lopplummer. Mattlummer. Strandlummer (*Lycopodiella inundata*); Liten, 2-8 cm, på fuktig torv el sand, hårt fäst vid marken.
-

Mattlummer

- ♣ Meterlång stängel med snett uppstigande grenar. Helbräddade blad som sitter tätare än revlummer, med lång mjuk och ljus hårudd. Sporax ljust gröna, vanligen parvisa på långa skaft. **Riplummer** (*ssp monostachyon*); mindre, gulgrön, i fjällen.
  - ☹ Lopplummer, revlummer, strandlummer (*Lycopodiella inundata*).
-

Plattlummer

- ♣ Grenar plattade. Ax vanligen 2–4 i långskaftad samling. Grenundersida med små, sylformade blad. Tujalik. Plastig karaktär.
  - ☹ Fjälllummer; tätare, mindre, gråaktigt blågrön, grenar i knippen från utlöpare, endast i fjällen.
-

Fältskikt

MOSSLUMMERVÄXTER (fam *Selaginellaceae*).

Dvärglummer

- ♣ Stjälk krypande med upprätta ljus gröna skott, liten (3–10 cm), svårupptäckt. Blad med mittnerv och 1-5 par tänder. Sporax oskaftade, mikrosporgömmen (1 spor) som gula prickar vid övre blad. Makrosporgömmen (4 sporer) nedtill.
  - ☹ Mossor.
-

FRÄKENVÄXTER (fam. *Equisetaceae*)

Skavfräken

- X Hybrid med smalfräken sällsynt (*E. x tracyodon*).
  - ♣ Stjälk hård och sträv, mörkt grön. Ofta i stora bestånd. Tänder tidigt avfallande, kvar finns vita band runt stjälken vilka påminner om platta reklamtändstickor. Vintergrön.
  - ☹ Bör ej kunna förväxlas med något annat!
-

Åkerfräken

- X Hybrid med sjöfräken sällsynt (*E. litorale* = strandfräken).
  - ♣ Grenar upprättstående, grova och tufsiga. Vid stjälkens mitt är 1:a grenleden längre än tandkransen, (stövelskaft högre än vattenytan, man går torrskodd över åkern!). Svarta tänder med smal vit kant. Har en ”topp” (översta delen utan grenar). Sporbärande stjälk vanligen utan grenämnen. Vårskott brunrosatonade med sporax. Grenar 4-kantiga.
  - ☹ Övriga grenade fräkenarter, främst ängsfräken. Har rundade åsar på stängeln till skillnad mot ängsfräkens kantiga.
-

Ängsfräken

- ♣ Sirlig med enkla, ofta vågräta och bågböjda grenar. Den 1:a grenleden ungefär lika lång som tandkransen. Ljusa tänder. Bestånd ofta sterila. Kantig tydligt sträv stängel. Grenar 3-kantiga.
  - ☹ Övriga grenade fräkenarter. Mest lik åkerfräken men tydligt med den sträva stängeln när man känner i vinkel mot densamma.
-

Fältskikt

Kärrfräken

- ♣ Få ofta uppräta grenar, utgående från svartbruna grenslidor. Den 1:a grenleden mycket kortare än tandkransen, (stövelskaft lägre än vattenytan, man blir våt om fötterna i kärret). Få brett vitkantade tänder i tandkransen, glest fårad stängel. Ger ett randigt intryck med mörkare och ljusare göna ränder.
Grenar 5-kantiga.
  - ☹ Övriga grenade fräkenarter. Små exemplar kan likna smalfräken.
-

Sjöfräken

- X Hybrid med åkerfräken sällsynt.
  - ♣ Stjälkar, gröna, glatta, veka och ihåliga. Som sugrör. Ofta ogrenad, Ev. grenar oordnade. Stjälkslidor med många, korta, spetsiga och svarta tänder som bildar ett blixtlåsligt mönster.
  - ☹ Bör ej kunna förväxlas med någon annan fräken.
-

Skogsfräken

- ♣ Sterila skott med upprepat grenade grenar och grönbruna bladslidor. Fertila skott med få breda tänder.
  - ☹ Liknar mest ängsfräken, men denna har ej upprepat grenade grenar.
-

ORMBUNKAR (grupp)

ÖRNBRÄKENVÄXTER (*fam. Dennstaedtiaceae*).

Örnbräken

- ♣ Ofta i täta bestånd med horisontella blad. Bladskiva triangulär och 3 ggr flikade, läderartade och sega. Stor (40–100 cm). Linjära sporsamlingar under de nedvikta bladkanterna (dock sällan fertil).
  - ☹ Bör ej kunna förväxlas med något.
-

Fältskikt

KÄRRBRÄKENVÄXTER (*fam. Thelypteridaceae*).

Kärrbräken

- ♣ Bladskivor på rad i glesa bestånd. Långt, skört, bladskaft nästan utan fjäll. Blad högt upp på stälken. Bladskivan ljusgrön och ofta vriden. Primärflikar ofta ansatta i varierande vinkel mot bladskftet, vilket kan ge ett oregelbundet intryck. Parbladens innersta flikar oftast störst. Småflikar buckliga i kanten men ej flikiga.

Hultbräken

- ♣ Bladskiva triangulär, smalt bräckligt och nedtill mörkbrunt skaft med ljusa hår. Bladskiva utdraget triangulär, hårig, bakåtböjd med nedersta bladparet snett framåtriktat.

MAJBRÄKENVÄXTER (*fam. Athyraiaceae*).

Maj-/fjällbräken

- ♣ Blad i tuva med fjälliga skaft. Bladskivor fjäderformade sirliga och finflikiga. Sekundärflikar spetsiga och småflikiga. Sporsamlingar som kommatecken (majbräken) eller runda (fjällbräken). Två platta kärldrängar. Endast nedre 1/3 av stälken fjällig, tydliga kanter på övre delen av stälken. **Fjällbräken**; lägre, kortare bladskaft och ljusare grön.
  - ☹ Träjon. Båda bör betraktas på håll, då ger majbräken ett skirare intryck än träjon som ger ett mer läderartat intryck.
-

Strutbräken

- ♣ Blad i tuva, fjäderformade i upprätta, strutlika rosetter. Bladskaft med bred och hård bas. Sterila blad långa, bredast mot toppen. Sekundärflikar nästan helbräddade. Fertila blad i mitten, separata samt mindre och snart mörkbruna. Hårig ej fjällig.
  - ☹ Ingen annan art med så tydliga strutar. Bladen kan möjligen likna träjon.
-

Fältskikt

TRÄJONVÄXTER (*fam. Dryopteridaceae*).

Träjon

- ♣ Tuvad. Bladskiva fjäderformad. Sekundärflikar tandade runt om och med rundad spets. Sporgömmesamlingar med njurformade svepefjäll. 5–17 kärldrängar i bladskaftet. Fjällig högt upp på stjälken.
  - ☹ Majbräken. Båda bör betraktas på håll, då ger majbräken ett skirare intryck än träjon som ger ett mer läderartat intryck.
-

Skogsbräken koll.

- X Hybrid med granbräken sällsynt och med lund- eller nordbräken vanlig, lund- & nordbräken hybridiserar inbördes.
  - ♣ Tuvade arter. Bladskaft långa med fjäll utan mittnerv. Triangulär bladskiva, nedersta primärflikar längst. Blad börjar på halva stjälkens längd, innersta parbladet större, runda sporer. Kan variera mycket i storlek.
  - ☹ Litet ex. kan förväxlas med stenbräken (*Cystopteris fragilis*). Granbräken; läderartad, tydlig nervatur, ovanlig. Fjällbräken; har mittnerv på fjällen.
-

Ekbräken

- X Hybrid med kalkbräken och östbräken sällsynt.
  - ♣ Blad oftast i stora bestånd, långskaftade och med triangulär bladskiva (tunn, mjuk och ljusgrön). Bladskaft skirt och mörkt brunglänsande.
  - ☹ Kalkbräken (*Gymnocarpium robertianum*); den styva, matt grågröna bladskivan är smalt triangulär. Finbräken; siriligare.
-

STENSÖTEVÄXTER (*fam. Polypodiaceae*).

Stensöta

- ♣ Läderartade blad, brun jordstam som smakar sött och lakrits. Bladflikar nästan hela med rundad spets.
  - ☹ Kambräken (*Blechnum spicant*); tuvad.
-

Fältskikt

Gömfröiga växter (tvåhjärtbladiga):

NÄSSELVÄXTER (fam. *Urticaceae*).

Brännässla

- ♣ Fyrkantig stjälk med motsatta, matt gröna och spetsiga blad med hjärtlik bas och grovsågad kant. Bränns! Bladens nerver tydligare och mer rikt förgrenade än hos etternässlan.
  - ☹ Stinksyska; 4-kantig stam, stark doft. Etternässla (*Urtica urens*); blanka blad. Sterila brännässlor kan förväxlas med vitplister.
-

SLIDEVÄXTER syn SLIDEKNÄVÄXTER (fam. *Polygonaceae*)

Ormrot

- ♣ Stjälk styv med 1–3 basala blad och övriga blad strödda. Blad jämbreda till lansettlika, helbräddade. Blad silvergråa under, tydlig blank mittnerv, inrullade bladkanter. Päronformade groddknoppar som smakar bröd.
  - ☹
-

Skräppa koll.

- ♣ Fleråriga höga örter med rosett av tjocka, saftiga blad. Stjälk med strödda blad. Som jättestor ängssyra i uppbyggnad.
  - ☹ Stor ängssyra, (reg 5).
-

Ängssyra

- ♣ Stjälk upprätt, mjuk. Basala bladskivor pillika, helbräddade och rent gröna. Stjälkblad strödda, de nedre med omfattande basflikar.
  - ☹ Bergsyra: Skräppor. Stor ängssyra; stor, tät blomställning, reg 5.
-

Bergsyra ssp.

- ♣ Vanligen lågväxt och spenslig, ofta rödaktig. Bladskiva spjutlik (med utåt riktade basflikar) och helbräddad. Huvudsakligen på torra marker. **Rödsyra**; Smala blad, 5-15 ggr längre än breda med inrullad kant. **Sandsyra**; i fjällen, rödaktig.
  - ☹ Ängssyra har nedåtriktade basflikar.
-

Fältskikt

NEJLIKVÄXTER (*fam. Caryophyllaceae*).

Skogsnarv

- ♣ Skogsnarv (*Moehringia trinervia*) är finhårig och slank, med spetsiga, kant-håriga och 3-nerviga blad. Killika bladbaser. Slank och fast stjälk mindre än 1 mm tjock. Lågvuxen, ofta m.el.m. liggande och nästan tillplattad. Ettårig. Se bild nedan. Smakar illa.
- ☹ Sandnarv (*Arenaria serpyllifolia*); stjälk finluden, upprätt, gaffelgrenad, ibland glandelhårig. Blad 4–6 mm långa, grågrönt finludna.
Våtarv (*Stellaria media*); mycket otydliga bladnerver, tvära och breda bladba-ser (blad äggrunda), lös och spröd stjälk mer än 1 mm tjock med en hårrad, mer upprätt och yvigt spretande växtsätt än skogsnarv.

Fältskikt

Lundarv (syn. Lundstjärnblomma)

- ♣ Stjälk vek, bräcklig och trind. Nedre blad hjärtlika på tydligt skaft. **Nordlundarv** (*Stellaria nemorum* ssp. *nemorum*); blekgrön, hårig, övre blad med killik bas, nästan oskaftade, 3 stift. Blad korsvis motsatta, stjälk hårig runt om. **Sydlandarv** (ssp. *glochidi-sperma*); friskt grön, vanligen kal, även övre blad hjärtlika och ofta långskaftade.
  - ☹ Bokarv (*Stellaria neglecta*); oskaftade blad, längst i söder. Sprödarv (*Myosoton aquaticum*); oskaftade blad, 5 stift.
-

Buskstjärnblomma

- ♣ Buskstjärnblomma (*Stellaria holostea*) har 4-kantig stjälk, ofta sträv och fårad. Smala oskaftade styva stjälkblad med kanter och undersidans mittnerv sträva. Kronblad till mitten kluvna, övriga stjärnblommor har djupt kluvna kronblad. Växten ger ett styvt och vasst intryck. Kan ge gräslikt intryck tidigt på säsongen. Ofta i stora bestånd.
  - ☹ Kärrstjärnblomma, mycket mindre, växer blött.
-

Grässtjärnblomma

X Norrlandsarv

- ♣ Grässtjärnblommans (*Stellaria graminea*) stjälk är slät och ganska grenad. Växer ofta intrasslad i andra växter. Smala oskaftade stjälkblad. Blad rent gröna, hårkantade stödblad, bredast nedom mitten.
  - ☹ Skogsstjärnblomma; spensliga smala blad, bredast ovan mitten, foder ofta större än kronblad, sträv stjälk, gulgröna bestånd. Kärrstjärnblomma (*Stellaria palustris*); styvare, vanligen blågrön ton. Källarv (*S. alsine*); blött. Norrlandsarv (*S. borealis*); gulgrön, hårkantade blad, oftast blött.
-

Rödblära

X Vitblära, ger rosa blommor.

- ♣ Stjälk ofta överst rödaktig och långt mjukhårig. Rosettblad långskaftade. Stjälkblad parvis motsatta, oskaftade eller kort skaft, rent gröna, breda och med spets. Bågnerviga blad. Rosettblad håriga grobladlika med långa skaft.
  - ☹ Vitblära (*Silene latifolia*); stjälk upptill glandelhårig, vita blommor. Smällglim (*S. vulgaris*) utan blommor; blad ej bågnerviga. Såpnejlika, kal, förvildad.
-

Fältskikt

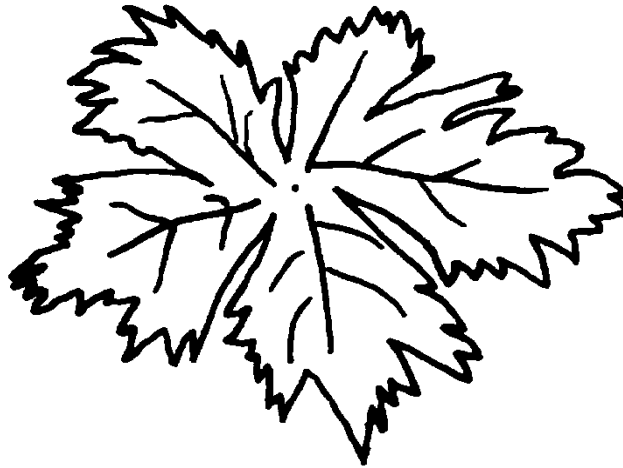
RANUNKELVÄXTER (*fam. Ranunculaceae*).

Nordisk stormhatt

- ♣ Grov och finhårig stjälk. Breda blad med 5-7 flikar. Basalblad och stjälk finhåriga på långa skaft. Bladflikarna ej så djupa som hos smörbollor, se figur nedan. Växtens stora storlek påfallande.
- ☹ Smörbollor. Skogsnäva; håriga blad. Odlade stormhattar och riddarsporrar.

Stormhatt

Vitsippa

- X Hybrid med gulsippa sällsynt.
- ♣ Stjälk kal med skaftade 3-delade och flikiga svepeblad. Blad ljusnar efter blomning. Endast en blomstjälk.
- ☹ Gulsippa; oskaftade ljusgröna blad med avrundade bladflikar, ofta två blomstjälkar. Smörblommor; ej så mångflikade blad, och i regel mer glansiga.

Gulsippa

- X Hybrid med vitsippa sällsynt.
- ♣ Nästan oskaftade blad, avrundade bladflikar, ofta två blomstjälkar.
- ☹ Vitsippa. Smörblommor.

Blåsippa

- ♣ Stjälkar och blad från kort jordstam. Blad först dunhåriga, sedan kala. Grunt treflikiga, njurlika, läderartade blad, vanligen purpurfärgade på undersidan, övervintrande.
  - ☹ Ej möjlig att förväxla.
-

Fältskikt

Trolldruva spp.

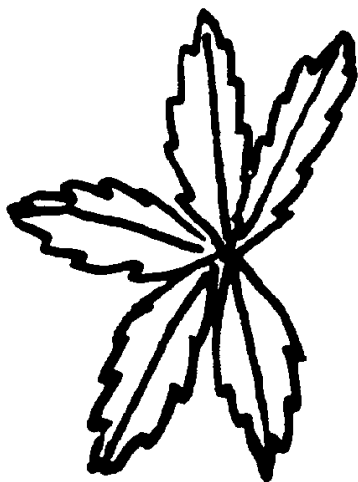
- X Svart trolldruva och röd trolldruva. Hybridiserar sällsynt inbördes.
- ♣ Stjälk ofta grenad och med vinklade leder. Bladvanligen nästan vågräta, tre gånger pardelade, sågtandade med rundade bladskaft. Axlik blomställning. Luktar illa.

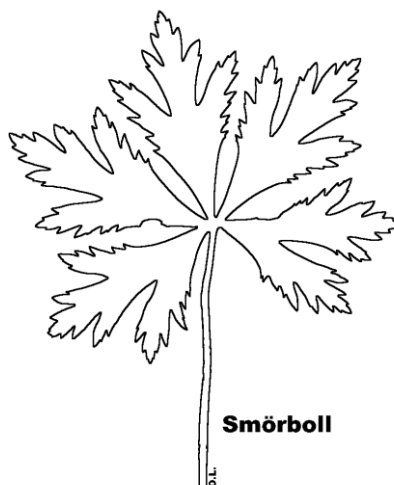

Smörbollar

- ♣ Stjälk upprätt, ogrenad och kal. Blad kala, tämligen glänsande, ganska mörkt gröna. Nerver välutvecklade och tydliga. De vanligen fem välutvecklade huvudflikarna är delade nästan ända in, rikt och ganska vasst småflikiga/tandade. De tre övre huvudflikarna är s.a.s. helt symmetriska, se figur nedan.
Bladskaft med ränna.
- ☹ Nordisk stormhatt. Skogsnäva; hårig, bladskaft utan ränna, huvudflikar ej delade lika långt in som hos smörbollar.

Smörbollar

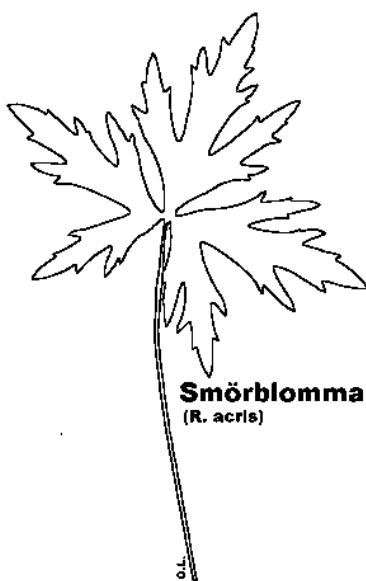
Kabbleka

- ♣ Stjälk kal och ogrenad. Bladskivor stora, glänsande, kala, mörkgröna och njur-hjärtliska på långt skaft. Tandad bladkant. Växer vid våt näringsrik mark.
Revkabbleka, (ssp *radicans*), mindre med krypande rotsläende stjälk, nordlig.
  - ☹ Kärrviol?; ej tandad bladkant, mindre. Svalört: vågig, naggad bladkant, i bestånd på fastmark, lågvuxen.
-

Fältskikt

Smörblomma koll.

- ♣ Alla gulblommiga 1-5 dm höga *Ranunculus*-arter som har skaftade och oftast djupt flikade basalblad. Revsmörblomma (*R. repens*) växer i revor. Smörblomma (*R. acris*); blad fint håriga och något ljusare grön än hos smörbollor. Huvudflikar 3 till 5, delade nästan ända in och de är ganska sparsamt och mer rundat småflikiga/tandade än hos smörbollor. Endast mittersta huvudfliken påtagligt symetrisk, se figur nedan. Några arter har oflikade eller grunt flikade basalblad, ibland syns endast dessa- särskilt om våren.
- ☹ Lappranunkel (*R. lapponicus*) Fjällsmörblomma (*R. nivalis*). Polarsmörblomma (*R. sullphureus*). Åkerranunkel (*R. arvensis*). Smörbollor.

Svalört

- ♣ Stjälk upprätt, grenig. Bladskivor kala och saftiga, ibland fläckiga och hjärtlika. I bladvecken ofta groddknoppar. Oftast i gles, utbredda bestånd på fastmark.
- ☹ Kabbleka.

JORDRÖKSVÄXTER (fam. Fumaricaceae).

Nunneört spp. (sl. *Corydalis*)

- ♣ Blågröna kala örter med strödda och flikiga, pionliknande blad. Tidig vår, rundad rotknöl, blommor med sporre. Ger ett vekt intryck.
- ☹ Jordrök (*Fumaria officinalis*); späd, 1-2 mm breda bladflikar, ruderatmark. Gul nunneört (*Pseudofumaria lutea*); förvildad på stenmurar, klippor, ruderatmark.

Fältskikt

KORSBLOMMIGA (*fam. Brassicaceae, syn. Cruciferae*).

Tandrot

- ♣ Nedre blad med 1–3 par grovt sågade småblad. Stjälkblad parbladiga, ofta med rödsvarta groddknoppar i bladvecken. Rosa blommor. Rik mark.
  - ☹ Kärr-ängsbräsma, runt tandade blad, saknar groddknoppar.
-

SILESHÅRSVÄXTER (*fam. Droseraceae*).

Sileshår spp.

- ♣ Rund-, stor- och småsileshår. Blad långskaftade i rosett, med rörliga glandelhår på bladskivans ovansida.
  - ☹
-

FETBLADSVÄXTER (*fam. Crassulaceae*).

Fetbladsväxter

- ♣ Ex.; kärleksört (*Sedum telephium*), gul fetknopp (*S. acre*), liten fetknopp (*S. annuum*), rosenrot (*Rhodiola rosea*). Örtor med tjocka saftiga suckulenta blad utan stipler.
  - ☹
-

STENBRÄCKEVÄXTER (*fam. Saxifragaceae*).

Mandelblomma

- ♣ Stjälk glandelhårig, nedtill borsthårig med få strödda blad. Bladrosetter med gleshåriga, njurlika, naggade och skaftade blad.
  - ☹ Gullpudra; växer fuktigt, bäckraviner m.m. Gula oansenliga blommor.
-

Fältskikt

Gullpudra spp.

- ♣ Stjälk 3-kantig, glest behårad, nedtill med strödda, långskaftade, rundade, naggade och gleshåriga blad med inskuren bas. Gula oansenliga blommor, som beströdd med gult mjöl, växer vid källdrag m.m. **Polargullpudra**; kal. **Kustgullpudra**; motsatta blad.

SLÅTTERBLOMMEVÄXTER (*fam. Parnassiaceae*).

Slätterblomma

- ♣ Basala blad i rosett (stälkomfattande), extra småblad mellan parbladen, stipler vid bladbasen. Stjälk med vanligen ett stjälkblad. Blad kala och under rödprickiga. Vit prick i bladspetsen. Senblommande. Blommor vita.

ROSVÄXTER (*fam. Rosaceae*).

Brudbröd

- ♣ Stjälk med få blad. Blad mångpariga med små parflikiga småblad och med stipler. Små olikstora bladflikar mellan parbladen. Aromatisk doft, "Riff-tuggummi". Blomknoppar klotrunda, rödlätta. Rötter med elliptiska knölar.
- ☹ Röllika; saknar stipler, inga olikstora bladflikar mellan parbladen. Kummin; doftar kummin, bladpar mer i åtskilda "dustar". Båda dessa mer flikiga blad.

Älgräs

- ♣ Blad med 3–5 småblad, tandade eller grunt flikade. Ovan kala och under vit-håriga. Små olikstora bladflikar mellan bladparen. Syn. Älgört.
- ☹ Vänderot; inga småblad.

Hjortron

- ♣ Hela gröna, kala blad med 3 lober, grå på undersidan. Styva och tandade.

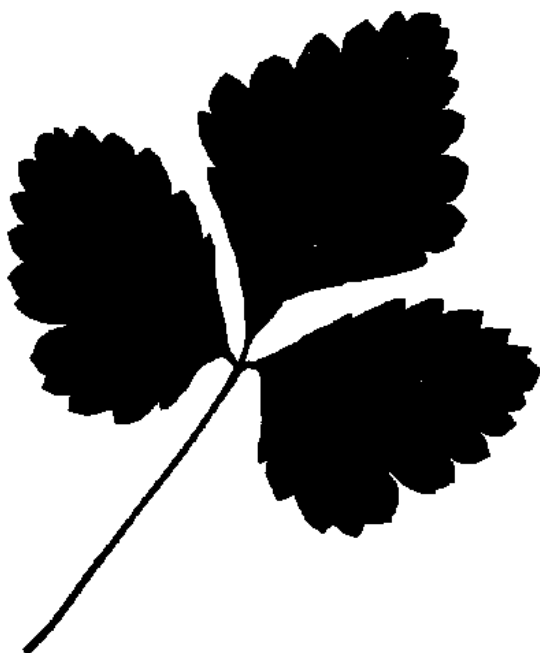

Fältskikt

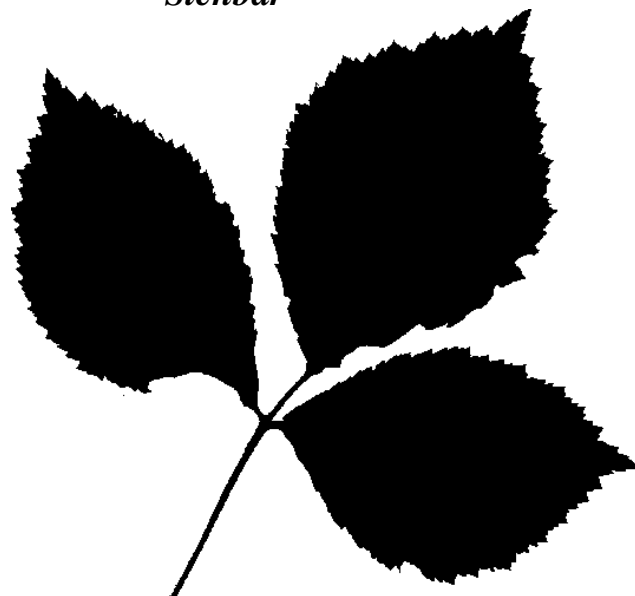
Åkerbär

- X Hybrid med stenbär ganska vanlig, se också hallon.
- ♣ Saknar utlöpare och taggar. Stjälk kal. Blad 3-fingrade, ojämnt sågade och kala. Skaft och blad ofta lite rödfärgade (även bladnerverna). Mittflik ej skaftad, stipler tillspetsade. De nedre bladflikarna "fjärilsvingeformade", toppbladfliken trubbig. Bladflikarna jämntandade. Blommor rosa. Se figur nedan.
- ☹ Stenbär; krypande stjälk (revor). Blad ofta grönare än åkerbärets. Ojämntandade bladflikar med vassa spetsar. Mittre bladfliken nedåtlöpande mot bladskaftet.

Åkerbär

Stenbär

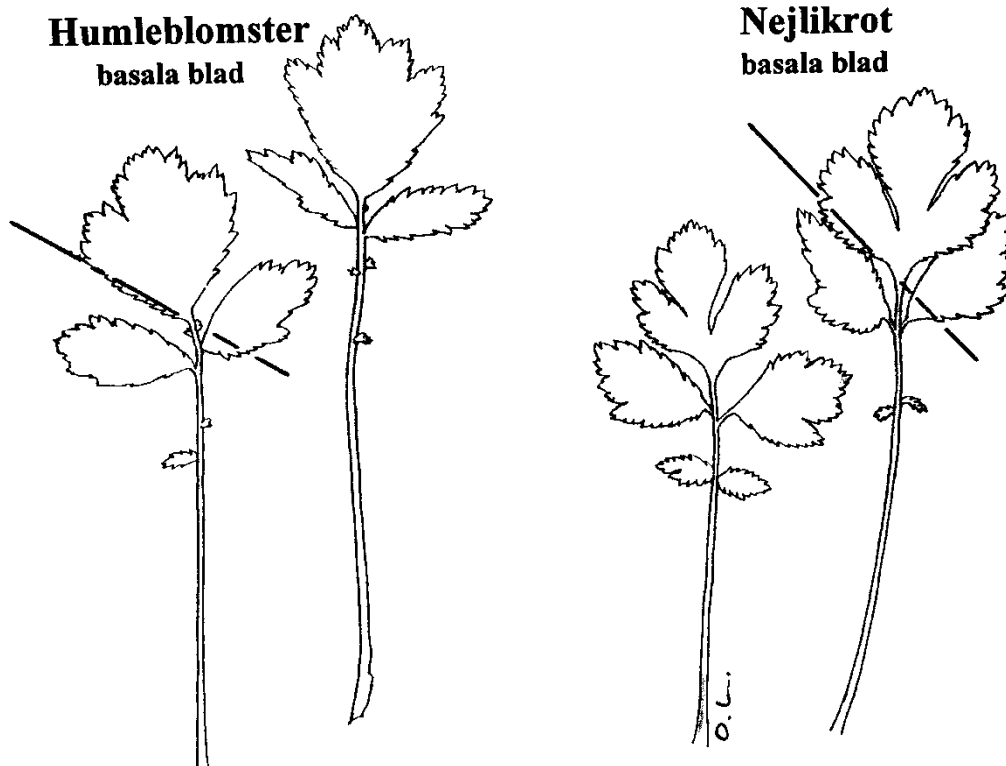
Stenbär

- ♣ Ofta rödabruna bladiga mindre styva revor med veka borst. Bladskaft med fina "taggar" och äggrunda stipler. Blad 3-fingrade, ojämnt sågade (med vassa spetsar), ovan kala, oftast rent gröna. Mittre bladflik nedlöpanande mot bladskaftet, skaftad. Stipler rundade (trubbiga) och jämnskala. Se figur ovan.
  - ☹ Åkerbär; inga taggar. Blåhallon; blad blådaggiga, gröna under, stipler spetsiga (ej lika tydligt på mindre exemplar), långa styva svagt vasst taggförsedda blåskimrande revor, skaftat uddblad. Björnbär; mer taggbeväpnad, mittre bladflik hjärtformad vid bladskaftet.
-

Fältskikt

Humleblomster

- X Hybrid med nejlikrot ses ibland.
- ♣ Stjälk upptill rödbrun. Stjälkbladens stipler är små; ca 0,5 cm långa, < 1 cm breda. Blommor rödbruna hängande. Ändflik hästhovslik eller spetsig. Ändflikens bladskaft har småflikar ("humlevingar"), bra karaktär. Undersidan på ändbladet rakt infäst mot skaftet. Se bild nedan.
- ☹ Nejlikrot, saknar småvingar på ändbladets skaft, gula blommor, stora stipler vid stjälkstjälkbladen (tydlig skiljekaraktär). Sträv nejlikrot (*Geum hispidum*). Se bild nedan.

Nejlikrot

- X Hybrid med humleblomster ses ibland.
- ♣ Stjälk i allmänhet rent grön. Stjälkbladens stipler stora, 2–3 cm långa. Yttersta bladfliken ofta djupt inskurna, sidoflikar ibland skaftade, gula blommor. Osannolik i norrlands inland. Se bild ovan.
- ☹ Humleblomster. Sträv nejlikrot (*Geum hispidum*); styvt gulhårig, mörkgröna blad. Se bild ovan. Amerikansk nejlikrot; storvuxen.

Fältskikt

Kråklöver

- ♣ Blad 2–3 pariga, de övre 3-fingrade, jämnt sågade, mörkt gröna ovan och grågrönt ludna under. Nedre bladparet är placerat en bit ner på bladskافتet. Växer fuktigt/blött.
  - ☹ Storvuxen revfingerört (Gotland).
-

Gåsört

- ♣ Stjälkar från basalbladens veck, nedliggande och rotslående. Parbladiga blad med 7–12 småblad, sågade, under tätt filthåriga, silverglänsande. Bladens färg från rent gröna till silverglänsiga. Röd stjälek. Krypande växtsätt.
  - ☹ De parbladiga bladen skiljer sig från övriga potentillaarter.
-

Blodrot

- X Hybrid med revig blodrot ej ovanlig.
  - ♣ Stjälek uppstigande, ej rotslående. Blad vanligen 3-fingrade med två små småbladlika stipler (bra karaktär), mörkt gröna. Stjälkblad ej skaftade. Blomma 4-talig, mörkgul fläck.
  - ☹ Andra potentilla-arter. Revig blodrot (*P. anglica*); nedliggande, sällsynt längst söderut. Övriga potentillaarter har 5-talig blomma.
-

Smultron spp.

- ♣ Långa utlöpare. Blad jämnt sågade, tydlig nervatur och håriga ovan. Bladskافت håriga.
  - ☹ Trollsmultron (*Drymocallis rupestris*); parflikigt delade blad ("extra bladpar"), sällsynt.
-

Daggkåpa spp.

- ♣ Rosettblad stora, njurlika eller cirkelrunda, med 5–11 tandade flikar, fjällkåpa 5-7 fingrade blad.
  - ☹ Dvärgfingerört; trefingrade blad (jmf. fjällkåpa).
-

ÄRTVÄXTER (fam. Fabaceae).

Lupin spp.

- ♣ Grovvuxna örter med långskaftade och mångfingrade blad. Småblad lansettlika. "Småparasoll".
  - ☹
-

Fältskikt

Vicker spp.

- ♣ Blad parbladiga, oftast med många par, och klänge i spetsen (vårvicker saknar ofta klänge). Flera arter har stipler med mörka nektarier under. Kråkvicker; kall grön färgton på bladen.
  - ☹ Vedel- & ärtarter (*sl. Astragalus, sl. Oxytropis, sl. Lathyrus*); speciellt fjällvedel (inget klänge), sötvedel (inget klänge, blad svag lakritssmak) och vippärt (inget klänge). Blågull utan blommor (*sl. Polemonium*).
-

Vårärt

- ♣ Stjälk upprätt, fårad, inga vingkanter. Blad utan klänge, 2–4 par småblad- rel. stora, rundade, med utdragna spetsar. Askliknande.
  - ☹ Gökärt; markanta vinglister, blågröna matta blad utan utdragen spets. Vippärt (*Lathyrus niger*); mer högväxt och styv, många ovala småblad.
-

Gökärt

- ♣ Stjälk upprätt, 2-vingad. Blad utan klänge, 2–4 par avlånga småblad, blågröna, matta. Rundade bladslut. Bågböjda nerver.
  - ☹ Vårärt. Vippärt (*Lathyrus niger*). Gulvial (*L. pratensis*), ett bladpar på varje skaft (som ett Y), långt klänge.
-

Vitklöver

- ♣ Stjälk nedliggande, rotsläende. Bildar mattor, ej tuvad. Små, lätt taggiga blad, ofta med ljusa teckningar. Stipler hinnlika med udd.
  - ☹ Humlelusern (*Medicago lupulina*); bladspets. Jordklöver (*Trifolium campestre*); mindre blad. Trådklöver utan blommor (*T. dubium*). Smultronklöver (*T. fragiferum*).
-

Skogsklöver

- ♣ Småblad avlånga, ovan mörkgröna och under ljusare. Stipler långspetsiga. Sprider sig med utlöpare, bildar bestånd. Ej tuvad, (bra karaktär)
  - ☹ Rödklöver; stipler rundare med kort spets. Rundare blad. Tuvad.
-

Rödklöver

- ♣ Småblad äggrunda, ofta med ljus fläck ovan. Översta bladens stipler äggrunda med kort vass spets, hinnartade. Tuvad.
  - ☹ Skogsklöver; ej tuvad. Alsikeklöver (*T. hybridum*); rundare småblad med små sågtänder.
-

Fältskikt

Käringtand

- ♣ Saknar utlöpare. Småblad omvänt äggrunda, utan tydliga sidonerver. Tre blad utan klänge. Bladlika stipler.
  - ☹ Stor käringtand (*L. pedunculatus*); sällsynt i söder. Smal käringtand (*L. glaber*); lansettlika småblad. Klöverärt (*Tetragonolobus maritimus*); sydostlig.
-

Övr ärtväxter

- ♣ Ex.; **Humlelusern** (*Medicago lupulina*); kantig stjälk. Blomställning tämligen slutet klot- eller huvudlik och jämnt klargul. **Trådklöver** (*Trifolium dubium*); rund stjälk, blomställning något stjärnlikt spretig, den gula nyansen varierar en aning mellan blomställningar av olika ålder.
  - ☹ Harris (*Cytisus scoparius*). Blågull utan blommor (*sl. Polemonium*).
  - ☞ Brun- och gullklöver (*Trifolium spadicum resp. T. aureum*) utan blommor kan eventuellt förväxlas med skogs- eller rödklöver.
-

HARSYREVÄXTER (fam. Oxalidaceae).

Harsyra (*Oxalis acetosella*).

- ♣ 3-fingrade, långskaftade, ljusgröna, klöverlika blad, ofta med rödaktig undersida, ofta slokande under natten, syrliga.
  - ☹
-

NÄVEVÄXTER (fam. Geraniaceae).

Skogsnäva

- ♣ Rundad stjälk med lite glandelhår. Blad djupt flikade (enl. Nord. Floran till 85%) och behårade, föga glänsande, ljusst gröna. Se figur nedan.
  - ☹ Nordisk stormhatt. Smörboll; kala blad. Ängsnäva (*Geranium pratense*); stjälk svagt kantig, djupare flikigade blad.
-
-

yngre exemplar

Fältskikt

TÖRELVÄXTER (*fam. Euphorbiaceae*).

Skogsbingel

- ♣ Rak, rund och ogrenad stjälk. Blad klargröna, håriga, motsatta, spetsigt ovala, naggade och med små stipler. Näringsrika mulljordar.
  - ☹ Springkorn (*Impatiens noli-tangere*); blad strödda.
-

JOHANNESÖRTSVÄXTER (*fam. Clusiaceae*).

Johannesört spp.

- ♣ Stjälk styv, något förvedad, upprätt och ofta med lister eller vingar. Blad motsatta helbräddade och ofta med nedsänkta glandler (genomskinliga prickar). Blad med stipler (små ex. kan sakna). **Äkta J.**; 2-kantig stjälk. **Fyrkantig J.**; 4-kantig stjälk. **Luden johannesört**; luden. **Bergjohannesört**; trind stjälk med stora blad som sitter glest.
  - ☹ Hönsbär; inga prickar på blad, inga bladstipler.
-

VIOLVÄXTER (*fam. Violaceae*).

Kärr-/mossviol

- X Hybridiserar inbördes.
  - ♣ Blad rundade, njurlika. Blad och blommor utgår från basen. **Kärrviol**; småblad på blomstjälk nedom mitten, ingen bladspets. Blad bredare än långa **Mossviol**; blad med glashår under, småblad på blomstjälk ovan mitten. Med tydlig spets. Blad längre än breda.
  - ☹ Fjällviol utan blommor (*Viola biflora*); mattare, ljusare gröna blad. Kabbleka; fårad stjälk. Skogsviol; små blad kan vara njurlika.
-

Underviol

- ♣ Bladskäft med hårrand på undersidan. Vårblad i rosett från jordstam, ljusgröna, glänsande, brett och trubbigt rundade. Stora blad (10–25 cm). Senare utvecklas bladiga stjälkar och kleistogama (som ej öppnar sig) blommor. Relativt krävande
  - ☹
-

Fältskikt

Skogsviol koll

- X Skogsviol och ängsviol, hybridiserar inbördes; skogsviol med sandviol och ängsviol med sumpviol och med strandviol.
  - ♣ Blad hjärtlika och naggade. Stjälk vanligen uppstående och bladig. Blad 5–15 cm. Bladärr på jordstam.
  - ☹ Lukt-, busk-, skugg-, strandviol m.fl. viol-arter.
-

Styvm-/åkerviol

- X Styvmorsviol hybridiserar ibland med pensé, hybrid med åkerviol vanlig.
  - ♣ Parflikiga stipler.
  - ☹
-

DUNÖRTSVÄXTER (*fam. Onagraceae*).

Mjölkört

- ♣ Blad strödda, spiralställda, lancettlika, med tydlig nervatur, något naggade och under blågröna. Yngre exemplar ofta rent gröna. Växten ger ett rödaktigt intryck. Har vit mittnerv.
  - ☹ Topplösa; motsatta blad. Videört; blad motsatta eller 3–4 i krans. Flockfibbla; stjälk kal med tätt sittande, glestandade, lansettlika (jämbreda och nästan helbräddade) blad med smal bas och nedvikta kanter.
-

Berg-/backdunört

- ♣ Stjälk med liggande hår. Breda blad korta skaft. **Berg-**; fuktigare marker. Mittblad med hjärtlik bas. Fyrflikigt märke. **Back-**; torrare marker. Mellersta blad med kilformig bas, mindre än 15 tänder/bladsida.
  - ☹ Dunörter (*Epilobium*-arter).
-

KORNELLVÄXTER (*fam. Cornaceae*).

Hönsbär

- ♣ Stjälk 4-kantig. Blad ägggrunda, parvis motsatta och bågformiga tydliga nerver.
- ☹

Fältskikt

FLOCKBLOMSTRIGA (fam. Apiaceae syn. Umbelliferae).

Sårläka

- ♣ Kal med vintergröna 3–5 flikiga glansiga blad i rosett. Stjälk vanligen med ett blad. Rik miljö.
  - ☹ Smörbollar; spetsigare bladflikar.
-

Hundkäs

- ♣ Stjälk räfflad, nedtill hårig och rikt grenig. Blanka mycket flikiga ljusgröna blad.
  - ☹ Hårkörvel (*Chaerophyllum temulum*); rödlila stjälk. (Spansk) körvel (*Myrrhis odorata*); håriga blad, aromatisk doft, ljusare blad. Säfferot (*Seseli libanotis*); stjälk djupt fårad. Odört (*Conium maculatum*); rödviolettfläckig stjälk.
-

Kirskål

- ♣ Kompakt stjälk med långa åsar. Bladskaft med trekantigt tvärsnitt, tydlig köl, skaftet utan ihålighet tämligen svårt att trycka samman (se figur nedan) Blad kölade med grund ränna, vanligen upprepat 3-fingrade (6–10 bladflikar), bladundersida hårig. Nedre sidoställda slutflikar ofta kluvna i spetsen liknande en tumvante eller getfot. Växer utbrett, påtaglig doft, grön- el. vitspetsade sågtänder på bladkant.
- ☹ Strätta; blad i rosett. Mer flikade. Smakar illa. Mästerrot (*Peucedanum ostruthium*); kryddoft, vassare tandad.

Strätta
tvärsnitt av bladskaft

Kirskål
tvärsnitt av bladskaft

Fältskikt

Strätta

- ♣ Stjälk fårad, upptill finhårig, ihålig. Rejält uppblåsta bladslidor. I tvärsnitt U-format bladskaft med djup och bred ränna, ingen tydlig köl, bladskaftet ihåligt, relativt lätt att trycka samman (se figur ovan), bladundersida kal. Småblad med violetta sågtänder, parbladiga, 20–40 bladflikar. Flock platt eller något välvd. Flockskaft finludna. Växer enstaka. Smakar illa.
  - ☹ Kvanne; aromatisk. Klotrund flock. Flockskaft kala. Kirskål; ej rosett, doftar just ej.
-

Kärrsilja

- ♣ Blad upprepat parbladiga (dillika). Bladflikar med lila spetsar. Yttersta ändflikar ofta något längre. Unga plantor har vit mjölksaft. Räfblad ihålig stjälk. På fuktiga lokaler, åstränder.
  - ☹ Krussilja syn. krusfrö (*Selinum carvifolia*); vita bladspetsar. Kummin (*Carum carvi*); långsmala blad med parvis motsatta primärflikar.
-

PYROLAVÄXTER (*fam. Pyrolaceae*).

Björkpyrola

- ♣ Blad ljusgröna, naggade, spetsigt hjärtformade (björkbladlika). Bladen ansatta en bit upp på stjälken. Bladskaft korta. Blad uppefter stammen. Kan vara svår att upptäcka i blåbärriset.
  - ☹ Blåbär; stjälk mer kantig.
-

Ögonpyrola

- ♣ Små blad (1–2 cm), gröna och naggade, tätt motsatta nästan i rosett (tre våningar) vid marken. Stjälk fårad, grön. Övervintrande blad. Ensam blomma med stark jasmindoft.
  - ☹ Grön-, klot-, vit- och klockpyrola; större blad.
-

Fältskikt

LJUNGVÄXTER (*fam. Ericaceae*).

Klockljung

- ♣ Stjälk upprätt, med grågröna, körtelhåriga, inrullade blad i 4-taliga kransar.
- ☹
-

Ljung

- ♣ Korta tätbladiga sidokvistar med små motsatta blad.
- ☹
-

Skvattram

- ♣ Högväxt ris med stark lukt: Blad glänsande mörkgröna, med inrullade kanter, under brunt filthåriga. Vita doftande blommor.
- ☹ Rosling; mindre. Rosa blommor. Blad silvergrå under.
-

Rosling

- ♣ Smala, tjocka nätådriga blad, gröna ovan och grålila–silvergrå under. Röda blomskaft. Rosa blommor.
- ☹ Skvattram.
-

Tranbär spp.

- ♣ Krypande ris med strödda blad, gröna ovan och grågröna under.
- ☹
-

Lingon

- X Hybrid med blåbär sällsynt.
  - ♣ Glänsande läderartade blad, mörkgröna ovan och blekgröna med glandelprickar under. Invikt bladkant.
- ☹ Mjölon; nätrutade blad.
-

Fältskikt

Blåbär

X Hybrid med lingon sällsynt.

- ♣ Låg/medelstor, upprättstående, glatt, halvbuske. Grenar kala, gröna, kantiga (med lister). Blad rent gröna, tunna, strödda, äggformade (ovala), fint sågade (svagt tandade), kortskaftade, med grön undersida, om hösten avfallande. Talrika former.

☹

Odon spp

- ♣ Blad omvänt äggrunda, blågrönt bladverk. Buskliknande.

Fjällodon(*ssp. microphyllum*); mindre, krypande.

- ☹ Pors; blad smalare och sågade i toppen, aromatisk doft.

Odonvide i norr; bladskaft och stjälk rödbrunaktiga, mer avlånga blad ofta vikta längs mittnerven.

Mjölon

- ♣ Något matta omvänt äggrunda blad. Saknar glandelprickar. Platt bladkant.

Blad med nätlika nerver. Oftast i stora marktäckande mattor.

- ☹ Lingon. Ripbär utan bär (*Arctostaphylos alpinus*).
-

KRÅKBÄRSVÄXTER (*fam. Empetraceae*).

Kråkbär

- ♣ **Sydkråkbär** (*ssp. Nigrum*); skott krypande, rödaktiga, rotslående, med få grenar. Blad rent gröna, jämbreda, barrlika, under med vit mittspringa.

Nordkråkbär (*ssp. Hermaphroditum*); grenar brunaktiga, ej rotslående. Blad blågrönaktiga (mörka), lite eliptiska, barrlika och ganska korta, under med insänkt mittspringa.

- ☹ Lappljung (*Phyllodoce caerulea*), platta blad.
-

Fältskikt

VIVEVÄXTER (fam. Primulaceae).

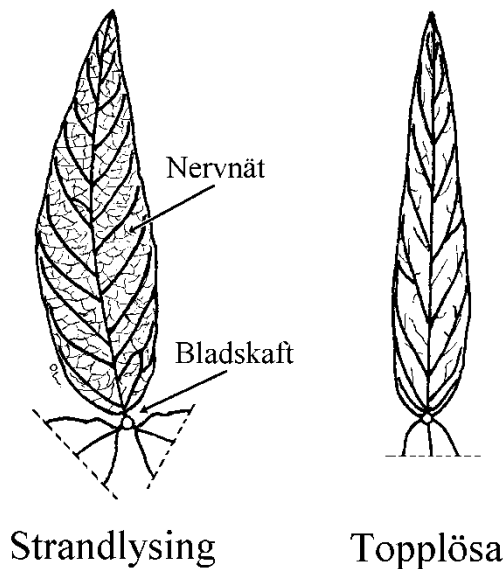

Gullviva

- X Hybrid(er) med lundviva (*Primula elatior*) och jordviva (*P. vulgaris*) där arterna möts.
  - ♣ Rosettställda, rynkiga, fint dunhåriga, avlångt äggrunda basalblad med vågigt tandad kant, tvärt avsmalnande bladbas. Bladkanten är vingad.
  - ☹ Lundviva; mycket sällsynt. Blåsuga (*Ajuga pyramidalis*); betesmark, blad tryckta mot marken, oskaftade.
-

Strandlysing (syn. videört)

- ♣ Stjälk finhårig, kraftig (dvs. svår att pressa samman). Blad motsatta eller 3–4 i krans, svart glandelprickiga och dunhåriga under. Första generationens sidonerver, utgående från bladets mittnerv, är förbundna av ett m.el.m. tätt nät av tydliga tvärnerver (se på bladets undersida). Ca 2 mm långt bladskaft. Blommor och frukter i toppen. Se figur nedan.
- ☹ Topplösa. Fackelblomster. Knölsyska, dunört spp. (se Topplösa nedan).

Fältskikt

Topplösa

- ♣ Stjälk ofta kal och mjuk (går lätt att pressa samman), ogrenad med motsatta orangeprickiga blad. Blad parvis motsatta, mer avlånga än strandlysingens och saknar bladskaft (bladskivan m.el.m. kilformigt färsad direkt mot växtens stjälk). Nerverna utgående från bladets mittnerv är något förgrenade, men inte rikt sammanbundna med tydliga tvärnerver. Överst "bladdusk". Blommor i bladvecken. Se figur ovan.
  - ☹ Strandlysing. Frossört (*Scutellaria galericulata*); blad hjärtlik bas. Fackelblomster (*Lythrum salicaria*); några mm in på bladskivan är bladnerverna mycket tydligt sammanbundna längs hela bladets längd, stjälk 4-kantig (ibland med smala vingar). Knölsyska (*Stachys palustris*); blad tydligt och ganska tätt finhåriga på båda sidor, därigenom mjuka och lena, tydligt sågade i kanten, luktar som stinksyska men något svagare, stjälk tydligt 4-kantig.
-

Skogsstjärna

- ♣ Stjälk kal, blad ,av olika storlek, i stjälkens topp. Kapsel blågrå, klotrund, mönstrad som en liten fotboll.
- ☹

VATTENKLÖVERVÄXTER (*fam. Menyanthaceae*).

Vattenklöver

- ♣ Låg, glatt, mer eller mindre krypande vattenväxt. Långa cm-grova jordstammar. Blad långskaftade, 3-fingrade, klöverlika, nedtill med slida. Växer blött.
  - ☹
-

MÅRVÄXTER (*fam. Rubiaceae*).

Vitmåra

- ♣ Blad 4 i krans, mörgröna med 3 kraftigt markerade nedsänkta nerver. Trubbiga (utan uddspets). Stjälk styvt upprätt (stadig växt), nedtill röd, med tydliga nerver, lite sträv upptill. Vita blommor i tät ställning. På Gotland finns en sanddynform, endast 2–3 cm hög.
  - ☹ Stormåra (*Galium album*); blad 6–8 i kransen, uddspetsade, jämbreda (smalt lancettlika), stjälk 4-kantig, med svällda leder, tjock och köttig växt. Gotlandsmåra (*G. rotundifolium*); blad med 3 nerver, mer ovalt rundade än vitmårans, med borstudd, blomställning med få blommor och stödblåd, nötter med krokhår, vekare växt (slankigare).
-

Fältskikt

Myska

- ♣ Styv stjälk som är hårig vid lederna. Blad (6)–8 i krans, lancettlika (bredast ovan mitten), bredast ovan mitten, ljusgröna. Bladslut med udd. Doftar kumarin när den torkar. Upprätta stjälkar med tydliga bladkransar i bestånd en bra karaktär. Rik mark, sydlig.
  - ☹ Myskmåra (*Galium triflorum*); slak stjälk, blad med broddar (krokborst) på mittnerven, 6 i krans, blomknippen från bladveckan.
-

Gulmåra

- X Hybrid med stormåra ganska vanlig - styvare.
  - ♣ Blad vanligen 8 i krans, barrlika, spetsiga och under filtludna. Bladkanter nedvikta. Stjälk upptill finluden, med 4 ränder, trind. Krona gul i tät samling. Våldoftande.
  - ☹ Färgmåra (*Asperula tinctoria*) utan blommor, stjälk nedtill gulröd–röd. 4–6 blad i kransen, linjära, spetsiga, blåaktiga.
-

Alla övriga måror (förutom vit-, gulmåra och myska) förs till övrigt fältskikt (**Övr fältskikt**)

STRÄVBLADIGA (*fam. Boraginaceae*).

Lungört spp.

- ♣ Rosettblad med hjärtformad bas. Hårig (sträva). Stjälkblad breda. Blommor först rosaröda, sedan blåviolettera. Rik mark, sydlig.
  - ☹ Vallört (*Symphytum officinale*), Uppländsk vallört (*S. x uplandicum*); nedlöppande bladkant el. kilformat foder.
-

KRANSBLOMMIGA (*fam. Lamiaceae syn. Labiatae*).

Dån spp.

- ♣ Blad avlånga, kilformad bas, stjälk strävårig.
  - ☹ Plister-arter (*sl. Lamium*). Bosyska (*Ballota nigra*); mjuka rundade blad.
-

Gulplister

- ♣ Långa bladiga utlöpare. Blad äggrunda, ovan silverfläckade och under mörkt violetta. 4-kantig stjälk. Blad motsatta. Rik mark, sydlig.
  - ☹ Plister-arter; saknar fläckar. Praktgulplister; sammanhängande silvervita fält på större men mer långsmala blad, förvildad.
-

Fältskikt

Stinksyska

- X Hybrid med knölsyska sällsynt.
  - ♣ Mjukhårig, upptill även glandelhårig. Blad hjärtlika, håriga, spetsiga, naggade, långskaftade och korsvis motsatta, ofta med skott i bladveck. Luktar illa (soptipp). Mörkröda blommor i krans. Rik mark.
  - ☹ Flenört; blad kilformig bas, kala. Brännässla.
-

LEJONGAPSVÄXTER (*fam. Scrophulariaceae*).

Flenört

- ♣ Stjälk kal, körtelhårig upptill, 4-kantig. Blad långt äggrunda med spets, kala, dubbelsågade, korsvis motsatta på skaft. Brungröna blommor. Luktar gammal stekpanna el. bränt fläsk.
  - ☹ Stinksyska; helt hårig, blad hjärtlika.
-

Teveronika

- ♣ Stjälk med 2 motsatta hårrader. Blad parvis motsatta, grovsågade och bladskaft mycket kort.
  - ☹ Andra veronikor, t.ex. skogsveronika; långskaftade blad. Ögontröst-arter (*sl. Euphrasia*); mer flikiga blad.
-

Ärenpris

- ♣ Krypande hårig stängel med upprätt topp. Blad äggrunda, sågade, håriga och nästan oskaftade. Lite reliefbuckliga.
  - ☹
-

Ängskovall

- ♣ Grenar med rödaktig ton. En sträng fina hår längs med undersidan av grenarna. Krona minst dubbelt så långt som fodret. Se figur nedan. Ängskovall oftare starkt flikad på de övre stjälkbladen. Alla foderflikar uppåtriktade- bra karaktär.
- ☹ Skogskovall. Natt och dag (*Melampyrum nemorosum*). Pukvete (*M. arvense*). Korskovall utan blomanlag (*M. cristatum*).

Fältskikt

Skogskovall

foder, obefruktad blomma

foder med kapsel

Ängskovall

P.S.

Skogskovall

- ♣ Hårsträng på både över och undersida. Ljust grön el gulgrön, färgen bra karaktär i bestånd. Krona föga längre än fodret. Hängande "underläpp". Se figur ovan. Övre foderflikar uppåtriktade, nedre nedåtriktade- bra karaktär.
- ☹ Ängskovall. Natt och dag (*Melampyrum nemorosum*). Pukvete (*M. arvense*). Korskovall utan blomanlag (*M. cristatum*).

Ögontröst spp.

- ♣ Blad motsatta, sågade.
- ☹ Skallror (*sl. Rhinanthus*); ej så sågtandade, mer avlånga blad.

Kung Karls spira

- ♣ Blad parflikiga, i kraftig, stor rosett vid marken. Stjälk kal och vanligen bladlös. Blommor gula med röda toppar.
- ☹ Ingen annan spira är så kraftig.

Kärrspira

- ♣ Grenad stjälk, brunröd upptill. Blad parflikiga. Flikar framåtriktade eller rakt ut (beroende på underart).
  - ☹ Granspira (*Pedicularis sylvatica*); ogrenad stjälk.
-

Fältskikt

TÄTÖRTSVÄXTER (*fam. Lentibulariaceae*).

Tätört spp.

- ♣ Rosett (utbredd på marken), mjuka köttiga, ovan klibbiga, gulgröna blad med uppvikta kanter, som fångar smådjur.

GROBLADSVÄXTER (*fam. Plantaginaceae*).

Groblad

- ♣ Blad brett äggrunt på skaft i rosetter, kalt och helbräddat, bågnervigt. Underarten **åkergroblad**; blad dubbelt så långa som breda.
- ☹ Rödkämpar (*Plantago media*); bladrosett tätt tryckt mot marken, blad ovan hårig. Svartkämpar (*P. lanceolata*); avlånga blad, kärldrängarna i bladskaftet är mycket sega och elastiska (ungefär som den sega strängen i skägglavar).

KAPRIFOLVÄXTER (*fam. Caprifoliaceae*).

Linnéa

- ♣ Meterlång krypande stjälk. Blad parvis motsatta, rundade men med övre delen sågade. Övervintrande blad.
- ☹ Linnés ande hemsöker dig om du inte känner igen Linnéa!

VÄNDEROTSVÄXTER (*fam. Valerianaceae*).

Vänderot spp.

- ♣ Motsatta blad utan stipler. Fleråriga. Luktat starkt. **Flädervänderot**; < 6 bladpar, brett spetsblad. Grova, regelbundet sågade blad. Rosa blommor. **Läkevänderot**; > 6 bladpar, alla småblad likstora.
- ☹ Älgräs. Sommarfläder (*Sambucus ebulus*); annan lukt, sällsynt.

Fältskikt

VÄDDVÄXTER (*fam. Dipsacaceae*).

Ängsvädd

- ♣ Blad hela, helbräddade eller svagt tandade (som vita prickar i kanten), glatta och blanka (vaxaktiga) med en mycket ljus mittnerv.
  - ☹ Åkervädd (*Knautia arvensis*); basalblad är helbräddade men håriga, flikade håriga stjälkblad.
-

KLOCKVÄXTER (*fam. Campanulaceae*).

Klocka spp.

- ♣ Örtor med mjölksaft och strödda, hela blad. Mycket variabel. Ex: **Blåklocka**; naggade runda basalblad. **Stor blåklocka**; lansettlika blad med vita prickar i urnyppningar. **Knölklocka**; ofta i (sterila) bestånd vid torpgrunder, hjärtformade blad. **Nässelklocka**; nässellika blad. Hässleklocka; långa, brett lansettlika basalblad.
  - ☹
-

KORGBLOMMIGA (*fam. Asteraceae syn. Compositae*).

Gullris

- X Kanadesiskt gullris
  - ♣ Stjälk ofta rödaktig nedtill. Basalblad elliptiska, sågade håriga och skaftade. Fin, tydlig karaktäristisk nervatur under. Ej mjölksaft, lätt luden och sträv. Lappgullris; lågvuxen, tjocka kala blad.
  - ☹ Kanadensiskt- höstgullris; I bestånd på öppna marker, ruderatmarker. Fibblor; har mjölksaft.
-

Noppa spp.

- ♣ Blad helbräddade, strödda och ljust ullhåriga. Blommor brunvita.
  - ☹ Kattfot. Hedblomster utan blommor (*Helichrysum arenarium*). Ullört; torra marker, mycket ullhårig, mindre blad, ingen basal rosett.
-

Fältskikt

Kattfot

- ♣ Bladskivor omvänt äggrunda, under tätt filthåriga, grå blad undersida, ovan oftast kala, gröna. Mattbildande. Tydliga rosetter. Rosa - vita holkfjäll.
  - ☹ Fjällkattfot (*Antennaria alpina*); bruna - svarta holkfjäll. Hedblomster utan blommor (*Helichrysum arenarium*).
-

Nysört

- X Hybrid med stor nysört lokalt och sällsynt.
  - ♣ Blad kala, rent gröna, fint sågade med framåtriktade tänder. Tydlig ljus mitt-nerv. Ofta hittas sterila blad i gräsmarker, tandningen bra karaktär.
  - ☹
-

Röllika

- ♣ Blad lansettlika, 2–3 ggr regelbundet parflikiga och håriga. Saknar stipler.
  - ☹ Brudbröd; annan doft (Jenka-tuggummi), ej så flikiga blad, kala. Har stipler.
-

Baldersbrå

- ♣ Stjälk grön och upprätt. Bladflikar tunna, spetsiga och dillika. Blomfäste halvklotform.
  - ☹ Kamomill (*Chamomilla recutita*); blomfäste kägellik och ihåligt, ej så många blad. Åkerkulla (*Anthemis arvensis*); blad grågröna, håriga, föga doft. Gatkamomill (*C. suaveolens*); något köttig, smutsgrön. Kustbaldersbrå (*Matricaria maritima*); stjälk ofta liggande, rödbrun, förvedad nedtill. Kummin (*Carum carvi*); motsatta småflikiga blad.
-

Prästkrage

- ♣ Rosettblad spatellika. Stjälkblad avlånga, tandade och vid basen flikiga. Övervintrande rosetter med spatellika blad.
  - ☹ Åkerkulla; flikiga blad.
-

Renfana

- ♣ Styv stjälk, ofta något rödfärgad. Blad mörkgröna, dubbelt parflikiga. Gula blommor utan strålblommor, aromatisk doft.
  - ☹ Små rönнар.
-

Gråbo

- ♣ Stjälk fårad, ofta mörkt brunröd. Blad ovan kala och under grått filthåriga.
  - ☹ Malört (*Artemisia absinthium*); håriga på båda sidor, grå, doftar. Fälmalört (*A. campestris*); samma färg men mycket smala blad.
-

Fältskikt

Hästhov

- ♣ Under; filtludna blad (som sämskskinn). ”Tänder” på och mellan bladflikar. Kil-format blad vid skaftet.
  - ☹ Fjällskräp. Pestskråp (*Petasites hybridus*); hjärtformiga stora blad.
-

Fjällskräp

- ♣ Stjälk rödbrun, bladig. Rosettblad bredare, läderartade, ovan blankt mörkgröna och under gråvitt filthåriga. ”Tänder” ytterst på bladflikar. Nerv i bladkanten nära basen. U-format blad vid skaftet.
  - ☹ Hästhov.
-

Slättergubbe

- ♣ Glandelhårig. Blad elliptiska med 5 bågböjda nerver. Rosettblad tätt mot marken.
  - ☹ Slätterfibbla; platt rosett med tydlig mittnerv. Klasefibbla.
-

Korsört spp.

- ♣ Blad strödda, ofta parflikiga. Ex: **Vårkorsört**; spindelvävshårig. **Klibbkorsört**; luktar starkt, på hyggen.
  - ☹ Gullkrage. Färgkulla.
-

Fjällskära

- ♣ Stjälk finhårig, ofta brunröd. Blad glestandade 90° mot bladet, ovan blankt mörkgröna och under filthåriga. Blommor violetta. Vaniljedoftande.
  - ☹ Borsttistel; blad upptill stjälkomfattande.
-

Åkertistel

- X Hybrid med borsttistel, jordtistel, kåltistel och vägtistel förekommer.
  - ♣ Stjälk slät, upptill hårig. Blad ej stjälkomfattande, ovan kala, under vanligen filthåriga och taggar i bladkant. Hårighet, taggighet, bladform etc. mycket variabel. Ingen bladrosett.
  - ☹
-

Fältskikt

Vägtistel

- ♣ Stjälk med taggar. Parflikiga blad med långa gula taggar i kanten. Blad ovan grågröna med styva hår och under vitt filthåriga. Plantan upplevs mycket taggig och vass.
  - ☹ Piggistel (*Carduus acanthoides*); blad ovan gröna, under gröna med håriga nerver, korgskaft med taggar ända till korgen. Nicktistel (*C. nutans*); korgar nickande. Jordtistel (*Cirsium acaule*); rosett mot marken, stjälk 1-3 cm.
-

Kärrtistel

- X Hybrid med borsttistel (se nedan) förekommer.
  - ♣ Vanligen rödaktig (violettgrön). Stjälk vingkantad med relativt "snälla" taggar och upptill kandelaber-grenig. Blad ovan mörkt gröna och under blekt gröna, fintaggiga, nedlöpande. Tydlig markrosett. Blommor väl samlade i toppen.
  - ☹ Krustistel (*Carduus crispus*); vingad stjälk. Jordtistel (*Cirsium acaule*); stjälk endast 1-3 cm.
-

Borsttistel

- X Hybrider med kåltistel (*Cirsium oleraceum*) och kärrtistel förekommer.
  - ♣ Utan taggar. Stjälk upptill ullhårig. Blad mjuka, sågtandade, under ljust filthåriga nästan silverglänsande. Upptill stjälkomettande, nedtill ofta parflikiga, de nedersta dock hela.
  - ☹ Många olika korgblommiga arter. Fjällskära; ej stjälkomettande, glestandade.
-

Slätterfibbla

- ♣ Rosettblad hårt tryckta mot marken, stor platt bladrosett, med ljus eller röd mittnerv och ofta bruna fläckar, glestandad vågig kant, köttiga, kraftiga.
  - ☹ Klasefibbla om steril, ingen tydlig mittnerv.
-

Torta

- ♣ Syn. Tolta, Fjälltolta. Stjälk rödaktig, glandelhårig. Blad ovan kala med stor triangulär ändflik. Blad gröna under. Lila blommor.
  - ☹ Skogssallat. Parksallat med blommor (*Cicerbita macrophylla*); rundad ändflik.
-

Fältskikt

Skogssallat

- ♣ Blad kala, ljus gröna, glest parflikig och stor triangulär ändflik, under blågröna. Bladskaft brett vingkantade. Stängel glatt.
  - ☹️ Torta; sturvuxen, blad försedda med flikiga kanter. Harkål (*Lapsana communis*); rund ändflik, bladskaft smalt vingkantade, övre blad smalt triangulära och tandade, hårig stjälk och betydligt mindre delade blad än skogssallat, ger ett mjukare intryck. Parksallat utan blommor (*Cicerbita macrophylla*); rundad ändflik.
-

Maskros spp.

- ♣ Blad i rosett. Mjölksaft.
  - ☹️ Fibblor; t.ex. kärr- och höstfibbla (bladrosett).
-

Kärrfibbla

- ♣ Stjälk kal. Blad kala, bukttandade och stjälskomfattande. Basala blad skaftade, äggrundade och tandade, liknar maskrosblad. Nerver löper upp längs bladkant jfr. maskros. Ytlig nervatur på undersida.
  - ☹️ Maskros; ej så bred topp, mindre tydlig nervatur på blad, mer mjölksaft. Andra fibblor, *Hieraceum*; växer ej så vått.
-

Gömfröiga växter (enhjärtbladiga):

KALLGRÄSVÄXTER (fam. *Scheuchzeriaceae*).

Kallgräs

- ♣ Skott något plattade. Blad styva och halvtrinda, ihåliga med por i spetsen. Klaselik blomställning. Klorofylldoftande rot. Fukt 3 uppblåsta 5–6 mm långa baljkapslar. På näringsfattig blöt torvmark.
  - ☹️
-

Fältskikt

LILJEVÄXTER (fam. Liliaceae).

Björnbrodd

- ♣ Lågväxt. Svärdlika blad med 3–4 nerver. Kalkhaltig mark. Blommor vita.
  - ☹ Myrlilja.
-

Myrlilja

- ♣ Platta skott med svärdlika blad. Stjälkblad små, linjära. Mager mark. Blommor gula. Rötterna bildar stora fasta mattor på i övrigt mjuka myrar.
  - ☹ Kärrlilja; Gotland, rikkärr, ljusare gula blommor.
-

Vårlök spp.

- ♣ Basalblad 1-2. Enkla stjälkar med 1–4 stödblåd under blomställning. Löklukt. Bladspets ihopväxt.
  - ☹ Rysk blåstjärna utan blommor (*Scilla siberica*).
-

Ramslök

- ♣ Starkt lökdoftande. Basala blad 2, på långa vridna skaft (1/2 varv). Ofta i utbredda bestånd. Blommar tidigt. Rik mark. Sydlig.
  - ☹
-

Liljekonvalj

- ♣ Två långskaftade blanka blad med rödfärgade rörlika slidor vid stambasen. Tätt parallelnerviga blad.
  - ☹ Tidigt på våren lik ekorrbär, som en spjutspets, storleksskillnad.
-

Ekorrbär

- ♣ Parallelnerviga blad, oftast i bestånd.
  - ☹
-

Ormbär

- ♣ Vanligen 4 blad, nästan i krans, ovala, med förgrenade nerver. Mörkblå bär. Finns i SK:s logotyp från 1983!
  - ☹ Man får anstränga sig om man skall kunna förväxla den med någonting annat!
-

Fältskikt

Rams spp.

- ♣ Kransrams avviker i utseende från get- och storrams med blad i krans. Upprätt växtsätt.
  - ☹
-

TÅGVÄXTER (*fam. Juncaceae*).

Trådtåg

- X Hybrid med fjälltåg (*Juncus arcticus*) sällsynt, med östersjötåg (*J. balticus*) ibland.
  - ♣ Strån smala, från krypande jordstam. Unga basalsidor ljusbruna. Stödblåd nästan lika långt som strået, ser därför ut som blomman sitter mitt på strået.
  - ☹ Östersjötåg.
-

Knapp-/veketåg

- X Hybridiserar inbördes och med blåttåg (*Juncus inflexus*) sällsynt.
  - ♣ Tuvade. **Veketåg**; ej räfflad stjälk. **Knapptåg**; räfflad stjälk.
  - ☹ Östersjötåg. Blåttåg; strån blågröna.
-

Knippfryle

- ♣ Sprider sig med underjordiska utlöpare. Ofta i glesa bestånd. Strå ofta lite bågböjt. Håriga blad. Stödblåd kort. Kapsel kortare än kalkbladen, som bors-tar.
  - ☹ Ängsfryle och vårfryle i sterilt skick.
-

Ängsfryle

- ♣ Tuvor med flera strån, utan utlöpare. Rakt, styvt strå. Högväxt upp till 0,5 m. Långskaftade ax. Stödblåd långt. Kapsel längre än kalkbladen, glansiga.
  - ☹ Blekfryle (*Luzula pallescens*). Knippfryle och vårfryle i sterilt skick.
-

Vårfryle

- ♣ Tuvad med korta utlöpare. Basala blad 5–10 mm breda, med långa hår. Vintergröna.
  - ☹ Storfryle (*Luzula sylvatica*). Knippfryle och ängsfryle i sterilt skick.
-

Fältskikt

Övr t- (EFLH)

- ♣ Ex.; axfryle, vitfryle, klynnetåg.
  - ☹ Borsttåg på torr-frisk mark (*Juncus squarrosus*); hårt tuvad med löklik bas, välhävdad mark. Blad smala med bred, blåaktig skåra. ”Borsttåtelprovet”: ett uppstickande strå som är styvt. Böj ned och släpp → det står och svajar svagt.
-

Övr tåg-/fryleväxter

- ♣
  - ☹
-

GRÄS (fam. Poaceae syn. Gramineae).

Lundgröe

- ♣ Glestuvad. Blad smala, det översta snett uppåtriktat "Hitler hälsning". Bladspetsar påminnande om en båtför (Poa). Runda bladslidor. Snärp kort (1 mm). Ofta i skira bestånd med upprätta strån, tas på håll.
  - ☹ Kärr-, berg-, ängs- och sengröe (*Poa trivialis*, *P. compress*, *P. palustris*). Kärr- och berggröe har ihoptryckt bladslida. Sengröe är tätare tuvad, snärp 2–3 mm. Ängsgröe; översta bladet endast 2 cm.
-

Bergslok

- ♣ Strån bågböjda vid basen ”bandyklubba”. Strävt strå uppåt. Tvärsnitt genom bladslida tydligt rombisk. Violettonade slidor. Snärp kort och trubbigt. Blad med en mängd fårör och rent gröna. Ses ofta i sterila bestånd. 2-blommig.
  - ☹ Lundslok (*Melica uniflora*); snärp kort med en 3–4 mm lång tand mitt emot skivan. Grusslok (*M. ciliata*). Myskgräs (sl. *Hierochloe*); doftande.
-

Tuvtåtel

- X Hybrid med gultåtel (*Deschampsia bottnica*) ej sällsynt.
  - ♣ I täta, spretande fasta tuvor. Fjolårsblad ljusa spretar utåt. Mörkt gröna räfflade blad (som korrugerad plåt) och mycket sträva. Snärp långt och spetsigt.
  - ☹
-

Kruståtel

- ♣ Löst tuvad med mjuka släta (glatta fetaktiga), rent gröna ihoprullade trådsmala blad, utan tydlig fåra. Ses ofta steril. Snärp 1–3 mm, trubbigt.
  - ☹ Fårsvingel; snärp 0.5 mm, tuvad, sträva blågröna blad med tydlig fåra. Stagg; hård, mycket sträv.
-

Fältskikt

Vårbrodd

- ♣ Tuvad. Ogrenade strån och håriga slidor. Gulnar tidigt på säsongen, varvid kumarindoften tilltar. Smakar kola. Knölar under markytan. Korta blad.
  - ☹
-

Rödven

- X Hybrider med storven (*Agrostis gigantea*) och krypven (*A. stolonifera*).
  - ♣ Löstuvad med platta skottblad. Snärp kort och tvärt avhugget (nedre snärpet). Blomställning utbredd även torkad. Blad sträva på ovansidan, veckade-, längsgående åsar, inga borst. Bladslidor dåligt åtslutna.
  - ☹ Många ven-arter (*sl. Agrostis*), speciellt Brunven, snärp 2–3 mm + borst. Blomställning efter blomning ihopdragen). Bergven; tuvad. Krypven; mjuk, rotsläende stjälkar på fuktig mark, skott nedtill knäböjt och storven; snärp utdraget, 2–4 mm.
-

Gren-/brunnrör

- X Hybrid grenrör x madrör ganska vanlig = ängsrör.
  - ♣ I ruggar, ofta med greniga strån och rikligt med blad. Långt upprispat snärp. Ledknutar 5–7. Vippa synbart slak, kan uppfattas ensidig i vinden. **Grenrör**; bladspets ofta nedhängande med undersidan uppåt, blad glest håriga. På tidvis översvämmade marker bildas ofta höga tuvor.
  - ☹ Mad-, skogs- och lapprör (*Calamagrostis stricta*, *C. chalybaea*, *C. lapponica*).
-

Piprör

- X Hybrid med grenrör rätt vanlig, med bergrör sällsynt. Även med madrör.
  - ♣ Tuvbildande. Blad rent gröna (friskt ljusgröna), stora slaka, tydlig mittnerv som en ås och med hårtussar vid snärpet. Strået har 2–3 ledknutar. Borst sticker lång ut ur småaxet. De blanka bladundersidorna vänds ofta uppåt.
  - ☹ Berg-, lapp- och piggrör (*Calamagrostis epigejos*, *C. lapponica*, *C. varia*). Piggrör har snärp på 2–4 mm, ullhårig vid slidan, borst ej utskjutande, blad grågröna.
-

Fältskikt

Hässlebrodd

- ♣ Strån enstaka eller få, ofta högvuxet. Blad hela, slaka och helt släta med ett blågrönt vaxöverdrag (kondomartad karaktär). Vippan får snart nedåtriktade grenar, ljusgröna småax. "Mannagrynsgräset".
  - ☹ Storgröe (*Poa remota*); bladtopp båtstavsformad. Skugglosta (*Bromus ramosus*). Långsvingel (*Festuca gigantea*). Sötgräs (*Cinna latifolia*). Ev tuvåtäl på vippan.
-

Vass

- ♣ Blad breda med vassa kanter och med ett vågigt, buckligt band tvärs bladet, det s.k. djävulsbettet. Snärp, en hårkrans.
  - ☹ Rörflen (*Phalaris arundinacea*); hinnlikt snärp.
-

Blåtåtel

- ♣ Tättuvad. Gräset har en blågrön nyans. Endast 1–2 "gurksmakande" ledknutar basalt, vilket ger tuvan en taggig botten pga. kvarstående fjolårspiggas. Fjolårsbladen som långa hyvelspån. Stråbas uppsvälld. Snärp, en hårkrans. Mörkviolett vippa.
  - ☹
-

Stagg

- ♣ Trådformade, mycket sträva, blad som växer på rad i tät tuva. Lökformigt uppsvällt skott. Ensidigt smalt ax, mycket taggigt.
  - ☹ Fårsvingel; ej så sträv, ej lökformigt uppsvälld. Kruståtel; släta slanka blad. Borsttåg (*Juncus squarrosus*); saftigare, grövre rännformiga blad. Borsttåtel (*Corynephorus canescens*); korta blad, rödaktiga bladslidor, sydlig.
-

Övr smalbladiga gräs.

- ♣ Ex.; **fårsvingel**; trådsmala sträva blad i täta tuvor, uppslitsade bladslidor. **Rödsvingel**; smala ofta hoprullade blad, platta stråblad.
  - ☹
-

Övr bredbladiga gräs.

- ♣ Ex.; hundäxing; strået nertill tillplattat.
  - ☹
-

Fältskikt

KALLAVÄXTER (*fam. Araceae*).

Missne

- ♣ Hjärtlika, stora parallelnerviga blad. Blomma med vitt hölster. Röda bär.
  - ☹ Munkhätta; blad pillika, grenad nervatur, sällsynt.
-

KAVELDUNSVÄXTER (*fam. Thyphaceae*).

Kaveldun spp.

- ♣ Bladbaser packade med bredsidsorna mot varandra, till skillnad från liljevaxter.
  - ☹ Svärdsiljor (*sl. Iris*). Stor igelknopp (*Sparganium erectum*). Igelknopp (*S. emersum*).
-

HALVGRÄS (*fam. Cyperaceae*).

Skogssäv

- ♣ Blad ljusgröna, breda, W-formade, med sträva kanter och mittnerv. Axskäft strävt, stor axsamling. Tydligt 3-kantig stjälk, mjuk bas. Stor och kraftig växt. Ofta i stora täta bestånd på fuktig mark.
  - ☹ Gräsull (*Eriophorum latifolium*); blad ej så sträva. Bågsäv (*Scirpus radicans*).
-

Ullsäv (Snip)

- ♣ Strån i rader från utlöpare (revbildande), 3-kantiga och upptill sträva. Bladslida tvär (H-lik). Ax med ullhår (späd liten tofs).
  - ☹ Tuvsäv; bladslida U-lik. Tuvade, trinda glatta strån. Inget ullhår.
-

Tuvsäv

- ♣ Tuvad med trinda glatta strån med gulbruna toppar. Stora brunglänsande bladslidor. Nedre bladslida U-formad.
  - ☹ Ullsäv. Knappag (*Schoenus nigricans*). Axag (*S. ferrugineus*). Tuvull (*Eriophorum vaginatum*).
-

Fältskikt

Ängsull

- ♣ Beståndsbildande med underjordiska utlöpare. Blad smala, rännformiga (trekantig längst ut = broskliknande avslut, tydliga längsgående nerver, rännformen slutar längst ut på bladen). 3–6 ax på släta skaft. Ej tuvad
- ☹ Gräsull (*Eriophorum latifolium*); bredare flata blad, sträva mörkare axskaft. Brett blad högt upp på stälken. Kärrull (*Eriophorum gracile*); späd, ej släta skaft, blad ca dubbla stråets bredd, trekantigt.

Tuvull

- ♣ Täta tuvor. Basala slidor blekt rödbruna, stälkslidor 2, uppblåsta, glatta "kruståtellika" blad. Ett ax på varje strå.
  - ☹ Myrull (*Eriophorum brachyantherum*); gulgrå slidor, gleshuvad. Polarull (*E. scheuchzeri*); ej tuvad. Rostull (*E. russeolum*). Tuvsäv (*Trichoforum cespitosum*).
-

Vitag

- ♣ Småtuvad. Blad blågrönaktiga. Stödblåd når ej över toppaxet. Bildar övervintningsknoppar i basala bladveck. "Enstöring", ofta mitt i våt myr med liten konkurrens.
  - ☹ Brunag (*Rhynchospora fusca*); stödblåd över toppaxet. Överblommade ex kan likna strängstarr.
-

Strängstarr

- ♣ Långa jordstammar med uppstigande, runda, släta skott. Basala slidor gråbruna. Inte alltid fertil. I höljor och andra blöta parier.
  - ☹
-

Stjärnstarr

- X Hybrid med nålstarr (*C. dioica*) förekommer.
  - ♣ Tuvad. Strån styva. Basala slidor ljust gråbruna. Rännformade blad (V-formade). Svår att upptäcka och arta innan axen bildats.
  - ☹ Piggstarr (*C. spicata*); kraftigare ax, större, sydlig. Snårstarr (*C. muricata* ssp. *lamprocarpa*); vek, fler frukter i axet, sydlig. Nålstarr (*C. dioica*); trinda strån, tvåbyggare.
-

Fältskikt

Trådstarr

- X Hybridiserar med jättestarr (*C. riparia*), flaskstarr (*C. rostrata*) och blåsstarr (*C. vesicaria*).
  - ♣ Ej tuvad och ofta i sterila bestånd. Blad mycket smala, ofta långa (40–100 cm) och svepande som vänder i vinden, U-formade. Sträva blad. Bladslidor mörkt rödbruna.
  - ☹ Trindstarr (*C. diandra*); tuvad.
-

Flaskstarr

- X Hybrid med rundstarr ses ibland, och även med slok-, grus-, tråd-, älv-, rund-, blås- och jättestarr.
  - ♣ Ej tuvad, men vanligen i bestånd. Blad blågröna och rännformade. Trubbkantigt slätt strå, ljusgrå slidor. Rakt utstående fruktgömmen. Snärp kort och trubbigt. Den blågröna färgen är en bra karaktär som syns på håll när den växer i bestånd. Lite noggrannare får man titta på enstaka ex.
  - ☹ Blåsstarr; blad klargröna med köl, rödbruna slidor, blad vasskantigt, strävt. Älvstarr (*C. rhynchophysa*); uppåtstående fruktgömmen. Snärp långt och spetsigt.
-

Hirs-/slidstarr

- X Hybridiserar inbördes. Hirsstarr kan hybridisera med vitstarr (*C. livida*).
  - ♣ Ej tuvade.
Slidstarr; omvänt W-formade blad, unga blad ljusgröna i knippen, äldre blad mörkt gröna. Uppblåst slida kring axet. Oordnade ax. Axfjäll brunt med grön mittnerv. Utåtpekande näbb, fruktig.
Hirsstarr; grunt V-formade blad, blåaktigt grön. Separata bladskott, strået har rudimentära blad. Kortare näbb. Glest mellan axen. Oordnade ax. Längre stödblåd. Violetta ax med vit hinnkant.
  - ☹ Slankstarr (*C. flacca*); violettbruna, glänsande bladslidor. Vitstarr; växer blött, vitaktig.
-

Knagglestarr koll.

- X *Carex flava*-gruppen, dvs. knaggle-, jämt-, näbb-, ävje-, grön- och ärtstarr. Hybridiserar inbördes och med ängstarr.
  - ♣ Tuvade. Basala slidor bleka. Blad ofta ljust gröna till rent gröna samt påtagligt kraftiga. Brett stöblad når ofta ovanför axsamlingen, hanax oskaftat. Klotformiga, taggiga tätt sittande fruktsamlingar. Liknar spikklubbor. Omisskännliga med ax.
  - ☹ Ängstarr (*C. hostiana*); annorlunda ax.
-

Fältskikt

Vispstarr

- X Hybrid med fågelstarr (*C. ornithopoda*).
  - ♣ Tuvad. Strån först upprätta, sedan liggande. Basala slidor purpuröda (kraftigt rödbruna) och något upprispade. Blad rent gröna, omvänt W-formade. Honax ovanför hanax. Täta tuvor med purpuröda bladslidor på god skogsmark.
  - ☹ Fågelstarr; ljusare, basala slidor ljus bruna, honax tätt sittande, axfjäll gulbruna, trubbiga med grön mittnerv. Åsstarr (*C. pallens*). Frösöstarr (*C. pediformis*). Sterila fryle-arter (*sl. Luzula*); långa ullhår vid bladens baser. Pillerstarr; blekt brunröda - grå slidor.
-

Klotstarr

- ♣ Glestuvad, ger ett skirt och spensligt intryck. Basala slidor purpurbruna, upprispade. Blad mjuka, ljusgröna och högre upp allt längre blad (120 grader mellan varje). Hanax överst, 2-3 honax långt åtskilda, klotformiga. Bladspetsar krullar sig vid torra. Blir rostbrun efter frost. Vissna, träullslika, blekbruna fjolårsblad är länge kvarvarande. Mycket vanlig i norr, ovanlig i söder.
  - ☹ Trådstarr (*C. lasiocarpa*); styvare. Rankstarr (*C. elongata*); tätuvad, bredare blad med blekbruna basala slidor. Repestarr; blötare och rikare mark, slidor blekbruna.
-

Sump-/dystarr

- X Hybridiserar inbördes och med myggstarr (*C. rariflora*).
  - ♣ "Japansk lykta". Hängande honax. **Sump-**; 2-3 honax. Axsfjäll mörkbruna. Breda gröna blad. **Dy-**; 1-2 honax. Blad rännformade, grågröna. Ljusbruna axsfjäll. Ofta i höljor på myrar, sump- på lite rikare myrar.
  - ☹ Myggstarr; platta blad, mindre, mycket nordlig. Slakstarr (*C. laxa*). Vitstarr; ljusare, upprätt ax.
-

Taggstarr

- ♣ I glesa bestånd. Småväxt och späd med tunna strån och blekbruna basala slidor. "Mercedes-starr". Torvmyr. Blad som styv fårsvingel. 3 märken.
  - ☹ Loppstarr (*C. pulicaris*); 2 märken.
-

Övr h- (EFLH)

- ♣ Har-, grus-, blek- (rynkat stödblåd). Arter som växer på torr – frisk mark. Blekstarr finns även på fuktig mark.
  - ☹
-

Fältskikt

Övr halvgräs

- ♣ Övriga arter som växer på frisk/fuktig- blöt mark.

ORKIDÉER (*fam. Orchidaceae*).

Tvåblad

- ♣ Glandelhårig stjälk med två 5–7 cm långa nästan motsatta ovala blad ett stycke upp på stammen. Gröngula blommor.

- ☹ Nattviol koll; blad ända ner i mossan, större nivåskillnad mellan bladen.

Spindelblomster

- ♣ Oansenlig art som kan vara svår att upptäcka. Stjälk med två 1–2,5 cm långa nästan motsatta hjärtlika blad ett stycke upp på stammen. Tvåflikig läpp på blomman, brunrött grönaktig. Luktas illa.

- ☹ Ekorrhör.

Knärot

- ♣ Basal rosett med 3–6 blad på krypande jordstam. Blad med ljus, grov, nätlik nervatur. Kryper i mossan. Små vita blommor.

Nattviol koll.

- X Nattviol och grönvit nattviol. Hybridiserar inbördes.

- ♣ Två långa och breda blad vid basen. Stjälkblad, små och smala. Blad ända ned i mossan. Ljus bladundersida med tydliga längsgående mörka nerver. Vanligt med sterila ex i skuggig skog.

- ☹ Tvåblad; bladpar en bit upp. Liljekonvalj; rödaktiga bladslidor.

Jungfru Marie nycklar

- X Hybridiserar med fjällnycklar, sumpnycklar, brudgran, ängsnycklar och grönyxne.

- ♣ Stjälk tät med 3–6 blad, ovan fläckiga och under blågröna. Bredast ovan mitten. Nedersta bladet spetsigt. Ej kalkkrävande. **Skogsnycklar** (*ssp. fuchsii*); nedersta bladet rundat, tydligt treflikig underläpp.

- ☹ Andra orkidéer med fläckiga blad, t.ex. ängs-, blod-, maj-, lopp- och sumpnycklar. Sankt Pers nycklar.

Fältskikt

Korallrot

- ♣ Liten. Klen stjälk med 2–3 slidor. Saknar blad. Gulgröna blommor med lila fläckar.
  - ☹ Myggblomster (*Hammarbya paludosa*), har blad.
-

ÖVR FÄLTSKIKT (grupp).

ÖVR FÄLTSKIKT

Övr fältskikt

- ♣
  - ☹
-

Busk- & trädskikt:

Nakenfröiga växter:

BARRTR O -BUSKAR (grupp)

TALLVÄXTER (*fam. Pinaceae*).

Gran

- ♣ Korta barr. Bark föga sprickig.
  - ☹ Övriga *Picea*-arter (granar).
-

Lärk spp.

- ♣ Barr många tillsammans på kortskott och strödda på långskott, fälls om vintern. Kottar uppräta.
  - ☹
-

Ädelgran spp.

- ♣ Barr med två ljusa band undertill, sugkoppalik bas, barrarr i kvistens yta cirkelrunda. Kottar uppräta. Bark slät med kådblåsor.
  - ☹ Gran. Douglasgran.
-

Tall

- ♣ Långa barr sittande parvis. Terpentindoftande. Grovsprickig bark.
  - ☹ Bergtall m.fl. *Pinus*-arter.
-

Contortatall

- ♣ Barr med gulgrön ton. Kotte piggig och sned, ofta sittande mellan skott. Barr ofta kvarsittande på stammen hos yngre individer, citron/apelsin-doftande. Även äldre träd har mörkbrun (slät) bark.
  - ☹ Tall och införda tallarter. Bergtall m.fl. *Pinus*-arter.
-

Busk- & trädskikt

CYPRESSVÄXTER (*fam. Cupressaceae*).

En

- ♣ Vassa barr. Bastlik bark.

IDEGRANSVÄXTER (*fam. Taxaceae*).

Idegran

- ♣ Barrfästen tydligt upphöjda, nedlöpande på kvisten. Barr tillspetsade, ovan mörkt gröna och under ljusare.

- ☹ Små ex liknar abies-arter.

* * *

Övr barrtr o -b

- ♣ Sitkagran (*Picea sitchensis*); allt vanligare i söder. Sibirisk cembratall (*Pinus cembra*); ganska vanlig norrut. Bergtall (*P. mugo*); Douglasgran (*Pseudotsuga menziesii*); planteras ibland i söder. Jättehemlock (*Tsuga heterophylla*); ibland förvildad, en del barr vända.

Gömfröiga växter (tvåhjärtbladiga):

LÖVTR O BUSKAR (grupp)

VIDEVÄXTER (*fam. Salicaceae*).

Salix spp.

- ♣ Sommargröna träd, buskar eller dvärgris med strödda, oftast fintandade, hela blad med stipler (saknas ibland). Blad kortskaftade, i regel fjädernerviga. Bildar lätt hybrider. Mångformig (variabel) grupp.

Busk- & trädskikt

Asp

- ♣ Rotskott med stora hjärtformade blad, trubbiga tänder, ovan mörkgröna, under ljusgröna.
  - ☹ Popplar.
-

PORSVÄXTER (*fam. Myricaceae*).

Pors

- ♣ Speciell stark doft. Blad på övre delen tandade (sågade i toppen). Grenar rödbruna.
  - ☹ Odon; Blad helbräddade, omvänt äggrunda. Doftlös. *Salix* spp.
-

BJÖRKVÄXTER (*fam. Betulaceae*).

Vårtbjörk

- X Hybrid med glasbjörk vanlig.
  - ♣ Årskott med hartsvårtor. Blad hjärtformade med tvär bas, dubbelt sågtandade. Äldre träd får skorp bark. Äldre träd utan skorp bark förekommer, särskilt norrut. Kvistar ofta hängande.
  - ☹ Glasbjörk. Våtare marker.
-

Glasbjörk

- X Hybrid med vårtbjörk vanlig och även med dvärgbjörk.
  - ♣ Årskott ofta fint håriga. Blad äggrunda med enkelsågade kanter.
  - ☹ Vårtbjörk. Torrare marker.
-

Dvärgbjörk

- X Hybrid med glasbjörk ganska vanlig.
  - ♣ 10–100 cm hög buske. Grenar nedliggande till uppåtstigande, ibland mattbildande (i risiga bestånd). Kvistar styva, sega, tätt håriga, bark svartbrun. 0,5–1,5 cm cirkelrunda mörkgröna bladskivor, plana, tjocka, grovt och jämnt naggsågade, kala, undertill blanka, med kort skaft.
  - ☹ Hybriden, registrera art som den liknar mest.
-

Busk- & trädskikt

Klibbal

X Hybrid med gråal ses ibland.

- ♣ Blad trubbiga eller med urnupen spets. Skaftade kottar. Bark mörkt brun och uppsprucken. Hårduskar i bladets nervvinklar. Unga skott klibbiga.

☹

Gråal

X Hybrid med klibbal ibland.

- ♣ Blad med spets. Kottar utan skaft. Bark gråaktig, ganska slät. **Lappal**(*ssp. kolaënsis*); busklik, rödbrun bark, norra inlandet.

☹

HASSELVÄXTER (*fam. Corylaceae*).

Hassel

- ♣ Blad äggrunda och grovt dubbelsågtandade. Bladskaft 1–2 (3) cm långa. Bladskaft och årsskott glandelhåriga. Mjuka blad, med orange prickar på undersidan. Kvistar torra att tugga på.
  - ☹ Alm; sned bladbas, blad sträva. Saknar glandelhår. Skogsalm (*Ulmus glabra*) har bladskaft som sällan är längre än ca 0,5 cm. Den mycket sällsynta lundalmen (*U. minor*) har bladskaft 1–2 cm, men övriga karaktärer gör den föga lik hassel. Kvistar slemmiga att tugga på.
-

Avenbok

- ♣ Blad fintandade. Djupnerviga. Stammen har långsträckta "muskler". Sydlig.

☹

BOKVÄXTER (*fam. Fagaceae*)

Bok

- ♣ Blad helbrättade. Grenar och blad utbredda i vågräta plan.

☹

Busk- & trädskikt

Ek/Bergek

X Hybrider mellan dessa ses oftare än ren bergek.

♣ **Ek**; flikiga blad, bladskaft ej längre än 0,5 cm, bladskivor med 3–6 par olikstora flikar och öronlika flikar vid basen. Sidonerver går både till flikarnas spetsar och inbuktningar. Undersida kal eller glest stjärnhårig.

Bergek; flikiga blad, bladskaft 1–2 cm, bladskivor med 5–9 par, nästan likstora flikar och killik bas. Sidonerver går endast till flikspetsarna. Undersida tätt stjärnhårig.

☹

ALMVÄXTER (*fam. Ulmaceae*).

Alm spp.

X Hybrid med lundalm sällsynt.

♣ Osymetrisk bladbas. Blad sträva "pappas kind". Håriga korta (ca 0,5 cm långa på skogsalm) bladskaft och årsskott (ej körtelhåriga). Tydligt bladarr. Kvistar slemmiga att tugga på.

☹ Hassel; körtelhåriga bladskaft och årsskott. Bladskäften är 1–2 (3) cm långa och tydligt synliga på avstånd. Se hassel ovan.

VINBÄRSVÄXTER (*fam. Grossulariaceae*).

Röda vinbär koll.

♣ Blad kala till håriga, luden undersida. Hängande blomsterklasar. Bladflikar spetsiga. Ingen doft.

☹ Svarta vinbär. Måbär; kal, blank bladundersida. Olvon. Krusbär; taggar.

Svarta vinbär

♣ Blad ovan kala, doftar tydligt, under med gula glandelprickar.

☹ Röda vinbär.

Måbär

♣ Blad djupt 3-flikiga, trubbiga, under glänsande och ovan med glesa, grova glandelhår. Bladskaft med få, glesa hår, tämligen tydlig längsfåra. Upprätta blomsterklasar.

☹ Röda vinbär; hängande blomsterklasar. Krusbär; lik måbär fast taggig, bladskaft kort men tät hårlighet, ingen tydlig längsfåra. Ev. gullrips (*Ribes aureum*); blad djupt 3-flikiga, ofta 3 tänder på varje flik.

Busk- & trädskikt

ROSVÄXTER (*fam. Rosaceae*).

Hallon

- X Hybrider med blåhallon, stenbär och åkerbär sällsynta.
  - ♣ Skott först ogrenade, nedtill med borst, andra året grenade, många småtaggar. Blad under filthåriga. Mittre bladflik med tvär bas vid bladskaftet.
  - ☹ Stenbär; blad ovan kala, gröna under. Krypande stjälk med upprätta fintaggiga skott, bladskaft med äggrunda stipler. Mittre bladflik nedlöpande mot bladskaftet. Blåhallon; blad blådagliga, under gröna. Björnbär; mer "väpnad" stam, i regel 5 bladflikar per blad. Mittre bladfliken hjärtformad vid bladskaftet.
-

Björnbär koll.

- ♣ Årsskott och bladskaft med ränder. Ofta 5-flikiga blad (de nedre två sittande — krypbjörnbär). Grova taggar. Mittre bladflik hjärtformad vid bladskaftet. **Blåhallon**; blad blådagliga, gröna under. Stipler spetsiga (ej lika tydligt på mindre exemplar). Långa styva svagt vasst taggförsedda revor med blådag. Ingår i björnbärskollektivet.
  - ☹ Hallon; blad under filthåriga.
-

Ros spp.

- ♣ Buskar med taggiga stammar och grenar. Blad strödda, parbladiga och med stipler ihopväxta med skaftet.
  - ☹
-

Apel spp.

- ♣ Träd med hela eller sällan flikade, sågade blad. Ex.: **vildapel**; ej håriga blad (eller glest håriga på undersidans nerver), rundade blad, långt, glatt bladskaft (i regel längre än halva bladskivans längd). **Apel**; bladskaft täthåriga, kortare än halva bladskivans längd. Bladskivor med filthårig undersida.
  - ☹ Prydnadsaplar. Päron. Getapel; bark svartaktig, tornar på grenspetsar, blad med bågböjda nerver, fint tandade.
-

Busk- & trädskikt

Rönn

- ♣ Bark förhållandevis blank och grå, knoppar håriga (ludna). Strödda blad med 6–8(15) par likstora, lancettlika vasst sågtandade småblad, gröna på båda sidor. Uddbladet lika stor som övriga småblad.
  - ☹ Oxel utan blad; knotigare växtsätt. Oxelarter med flikiga blad; m.el.m. ovanliga.
-

Oxel spp.

- ♣ Blad ovan gröna, under gråfilthåriga. Sydlig.
  - ☹ Rönn utan blad.
-

Hagtorn spp.

- ♣ Torniga träd eller buskar. Risiga. Korta, breda flikiga och sågade blad med stipler. Blommor vita, frukt röda. Sydlig.
  - ☹ Måbär; inga tornar, slank buske.
-

Slån

- X Hybrid med krikon ses ibland.
  - ♣ Rikligt med tornar, finsågade blad, blommor på bar kvist, frukt blå. Sydlig.
  - ☹ Körsbärsplommon. Plommon; gröna körtlar på bladskäft, luden undersida.
-

Körsbär koll.

- ♣ Sötkörsbär (fågelbär); 2 glandler körtlar på bladskäftet. Surkörsbär; 2 glandler nederst på bladskivan. Sydlig.
  - ☹ Vejksel; sällsynt buske.
-

Hägg koll.

- ♣ Blad med karakteristisk yttre tvärnervatur, bildar en vågformad linje längs bladkanten som ett kyrkfönster. Blad sågtandade, bredast strax ovan mitten. Bark, blommor och blad luktar speciellt (björnklistor).
  - ☹ Vejksel; sällsynt buske.
-

LÖNNVÄXTER (*fam.Aceraceae*).

Lönn

- ♣ Unga grenar och bladskäft med mjölksaft. Stora, kala, spetsflikiga blad. Frukt vinklad 150 grader.
  - ☹
-

Busk- & trädskikt

Tysklönn

- ♣ Saknar mjölksaft. Hårig längs nerverna. 90 grader vinklade frukter. Mer finsågade blad.
- ☹ Naverlönn; små blad.

BRAKVEDSVÄXTER (*fam. Rhamnaceae*).

Brakved

- ♣ Spridda eller motsatta helbräddade blad med något böjda väl markerade nerver. Bark svartaktig med ljusa korkporer, luktar illa. Knoppar utan fjäll med bruna hår. Bär svarta.
- ☹ Hägg; sågtandade blad.

LINDVÄXTER (*fam. Tiliaceae*).

Lind spp.

- ♣ Grenar vinklar uppåt.
Skogslind; bruna hårtofsar i nervvinklarna, Sneda, hjärtlika, glatta blad med utdragen spets. Frukter med vingar. Bladknoppar liknar boxhandskar "Boxare Linderman". **Parklind**; vita hårtofsar i nervvinklarna.
- ☹

TIBASTVÄXTER (*fam. Thymeleaceae*).

Tibast

- ♣ Knippe med kala blad i toppen av kvisten. Blommar på bar kvist.
- ☹

SYRÈNVÄXTER (*fam. Oleaceae*).

Ask

- ♣ Skottspets lik rådjursklöv. Sammetsvarta knoppar. Grenar böjer uppåt. Blad parvis motsatta, parbladiga. Blommar på bar kvist. Grenoder "varannan vänd". Grovt grenverk.
- ☹ Fläder; färre bladpar. Vit mærg. Doftar tydligt. Druvfläder; se fläder, dock brun mærg.

Busk- & trädskikt

KAPRIFOLVÄXTER (fam. Caprifoliaceae)

Fläder koll.

- X Fläder och druvfläder, hybrid dem emellan mycket sällsynt.
  - ♣ **Druvfläder**; brun märg. Röda bär. **Fläder**; vit märg. Färre bladpar. Svarta bär. Båda har tydlig doft.
  - ☹ Vänderot; lukt + ört. Sommarfläder; ört. Små ex av ask.
-

Olvon

- ♣ Hängande, ofta 3-flikiga vinbärslika blad. Stora gröna glandler på bladskaft.
  - ☹ Lönn?
-

Skogstry

- ♣ (Syrénliknande) grenar, ljusa, smala och ihåliga. Blad tunna och håriga. Bär parvis hopväxta.
  - ☹ Snöbär (*Symphoricarpus albus*); i snåriga bestånd, vita köttiga bär.
-

Övr lövtr o -b

- ♣ Harris (*Cytisus scoparius*); kvastlik buske, 5-kantiga grenar utan tornar, övre blad enkla, nedre 3-flikade.
Klådris (*Myricaria germanica*); ljunglik risig buske, små smala oskaftade grågröna blad, ljusröda blommor, sällsynt vid älvstränder och grustag.
Skogskornell (*Cornus sanguinea*); hönsbärslika blad (släkt), röda grenar.
Tok (*Potentilla fruticosa*); beståndsbildande, grenig och finhårig buske på Öland och Gotland (om ej odlad). Fingrade blad.
Murgröna (*Hedera helix*); vintergrön lian med luftrötter, blad 3–5-flikiga.
Besksöta (*Solanum dulcamara*); slingrande, blad ofta med flikar vid basen.
Vildkaprifol (*Lonicera periclymenum*); högerslingrande lian. Blad eliptiska, blågröna, i början håriga under.
Häggmispel spp. (sl. *Amelanchier*). *A. spicata*; Ovala blad, som unga gulaktigt ludna på undersidan (glander).
  - ☹ Humle (*Humulus lupulus*). Parkslide (*Fallopia japonica*). Jätteslide (*F. sachalinensis*). Ginst-arter (sl. *Genista*). Solvändor (fam. *Cistaceae*). Hundrovor (sl. *Bryonia*). Vintergröna (*Vinca minor*).
-

Arter-/artgrupper i hänglavsinventeringen

Arter-/artgrupper i hänglavsinventeringen:

Garnlav

- ♣ Bål alltid hängande, upp till flera dm i längd. I fuktig och vindskyddad gran-skog kan arten förekomma mycket rikligt i hela trädkronor. Lavarna är då ofta sammantovade med varandra och med kvistar i träden. De enskilda exemplaren är i sådana fall så gott som alltid tätt och fint förgrenade. I mer öppna lägen är exemplaren i regel betydligt mindre och förgreningen grövre.

Färg alltid ljus, vanligen blekt gröngulaktig. Hos exemplar som växt starkt ljusexponerade är ofta det gula färginslaget tydligare och grenarna kan vara få och grova. På särskilt skuggiga lokaler, däremot, kan färgen vara påtagligt gråvit.

Förgreningen är mestadels dikotom, dvs. huvudgrenarna delas upprepat i två tämligen likvärdiga grenar. Huvudgrenar upp till ca 1 (-2) mm grova, ofta något vridna och hos stora exemplar m.el.m. plattade eller ojämna vid förgreningarna. Särskilt de grova förgreningssättet delas hela lavbålen upp mot grenspetsarna i allt finare trådar, vilket gör att egentliga huvudgrenar snart 'försvinner' (jfr. *Usnea*). Där laven trivs kan fruktkroppar, apothecier, ofta hittas, fästade på sidan av grövre grenar och betydligt bredare än dessa. De utgörs av runda, m.el.m. skivlika bildningar, upp till 3-4(-5..) mm diameter och med tydligt gråaktig disk.

Garnlav har i södra Sverige minskat markant och har idag sin tyngdpunkt i utbredningen i mellersta Norrlands inland. I Götaland och Svealand hittas sällan mer än enstaka spridda och ganska små exemplar. Mot norr ökar både frekvens och storlek.

- ⊕ Mindre exemplar av garnlav kan genom färg och allmänt utseende likna hängande skägglavar (sl. *Usnea*). Garnlaven är dock mer utdraget fintrådig, utan genomgående huvudaxlar, till skillnad från skägglavarnas oftast mer spretiga och 'piprensaraktiga' utseende. Om laven är åtkomlig är märkesträngen hos skägglavarna en säker skiljekaraktär (se nedan). Garnlav kan även förväxlas med den mycket sällsynta trådbrosklaven (*Ramalina thrausta*), sannolikheten att träffa på denna är dock mycket liten.

Tydligt bruna tagellavar (sl. *Bryoria*) kan knappast förväxlas med garnlav, som på sin höjd blir lite 'brunbränd' längst ut i grenspetsarna i solexponerade lägen. I mycket skuggiga och fuktiga lägen kan garnlav ibland få en markant grå färgton och samtidigt bli ovanligt späd och fintrådig. Den kan då vara förvillande lik grövre exemplar av främst grå tagellav (*Bryoria capillaris*). I regel kan man hos garnlav fortfarande se en tydligare skillnad i grovlek mellan de övre/inre huvudgrenarna och de terminala förgreningarna. De gråfärgade tagellavarnas trådar är antingen genomgående i stort sett lika fina genom hela bålen, eller så finns ofta en tendens till genomgående huvudaxel (t.ex. violettgrå tagellav, *B. nadvornikiana*). Är laven mycket tunn och skir är det sannolikt inte garnlav.

Arter-/artgrupper i hänslavsinventeringen

Skägglavar

- ♣ Bål varierande mellan skilda arter i släktet, från tydligt hängande till buskligt utstående. Hängande arter kan bli mycket långa, men exemplar över ca 25–30 cm är ovanliga.

Färgen är vanligen gråaktigt blekgrön, ofta med gulaktig anstrykning och liknar den hos garnlav. Färgen varierar också på ungefär samma sätt, men i regel mindre starkt.

Förgreningssätt något varierande, men oftast kan några grövre, genomgående huvudaxlar urskiljas, från vilka finare grenar går ut i styv bågförm. Grova förgreningar är ofta nästan rätvinkliga, men kan även vara spetsvinkliga, dock i regel inte rundade som hos garnlav. Grova (ibland även finare) grenar ofta rikligt försedda med fibriller, små korta, tvärt utspretande grenar. Grenarna får härigenom ett piprensartigt utseende.

En pålitlig karaktär hos skägglavarna är den sega vita märgsträng som blottas när man drar i grenarna så att barken spricker sönder. Vissa arter har på ytan (ev. bara nära basen) mycket små, vårtlika eller kort stiftlika utskott (lupp krävs!).

I södra Sverige har skägglavarna minskat markant. Vissa arter är dock fortfarande tämligen vanliga och där skog av lämplig ålder och typ finns saknas artgruppen sannolikt inte inom nämnvärt stora områden. Vanligast och rikligast förefaller gruppen vara i ett område från norra Götaland till ett stycke upp i Norrland. Långt mot norr och mot fjällen sjunker frekvensen tydligt av naturliga orsaker. Utbredningen för enskilda arter ser dock i flera fall helt annorlunda ut än för släktet som helhet.

- ☹ Långa och hängande skägglavar kan allmänt påminna mycket om garnlav; se skillnader under garnlav ovan. Skägglavar uppträder aldrig i sådana massor att de draperar hela träd, som garnlaven ibland kan göra. Där garnlav förekommer kan dock skägglavar mycket väl finnas inblandade. Om förekomst av märgsträng inte kan kontrolleras på misstänkta exemplar, måste man försöka uppfatta förgreningssätt och allmänt utseende.

Risken för förväxling med tagellavar är liten, såvida lavarna inte är oåtkomliga och syns mycket dåligt. Av exemplar möjliga att förväxla, har tagellavarna knappast någonsin så grova huvudgrenar som skägglavar. Grovtrådiga tagellavar är nästan alltid m.el.m. tydligt bruna och mörka och saknar givetvis märgsträng. Fibrillika smågrenar kan förekomma sparsamt, men påminner inte mycket om skägglavarnas fibriller.

Övriga ev. förväxlingsarter: slånlav, gällav, mjölig brosklav — speciellt sedda i kikare en bit upp i en gran. Ringlav.

Arter-/artgrupper i hänglavsinventeringen

Tagellavar

- ♣ Bål varierande mellan arterna, från långa och löst hängande till upprätt spretigt busklike. Längd starkt varierande, hängande arter 15–20 cm och ibland betydligt mer, busklike arter ofta bara några cm. Tagellavar kan ibland förekomma mycket glest och sparsamt som enstaka trådar längs stammen av träden, ibland formligen draperade hela trädkronor, på samma sätt som garnlav.
Färg varierande, dels efter art, men även efter ståndort. Typiskt för gruppen som helhet är dock tydliga och ofta m.el.m. mörkt bruna toner, ibland med en olivgrön nyans (särskilt i fuktigt tillstånd). Exemplar i solöppna lägen kan vara mycket mörka. Vissa arter är dock m.el.m. regelmässigt gråaktiga och framför allt i stark skugga mycket bleka.
Förgrening i huvudsak dikotom, hos vissa arter dock tämligen oregelbunden och med varierande nodlängd. Hos många arter är skillnaden i grovlek mellan basala huvudgrenar och terminala grenar inte särskilt tydlig. Även i dessa fall finns ofta m.el.m. genomgående huvudaxlar, vilket dock kan vara svårt att uppfatta om inte enskilda grensystem friläggs. Hos flertalet arter, bl.a. de vanligaste på gran, är huvudgrenarna oftast klart under ½ mm grova.
Vårtlika eller sprickformiga soral med oftast vit eller gul färg och i regel bredare än grenen, är vanliga hos flera arter. Dessa kan ibland vara så små att de endast uppfattas som små kulor eller knutor på grenarna.
Som grupp betraktat är tagellavarna den vidast spridda av våra tre grupper. En tydlig tillbakagång i södra Sverige kan dock märkas även här, för vissa arter mycket stark. Frekvensen och lavarnas storlek ökar markant mot norr och i Norrlands inland torde tagellavar saknas helt bara i mycket unga planterade skogar eller inom starkt begränsade områden med lokala luftföroreningskällor.
- ☹ För förväxlingsrisker med garnlav, se denna art ovan. Tagellavarnas små, ganska vanligt förekommande soral får inte förväxlas med garnlavens oftast betydligt större, och mer 'välformade' apothecier, vilka har mörk skiva. Risker för förväxling med skägglavar är liten, se ovan.

Art-/artgruppsregister

Art-/artgruppsregister

Alm spp.	64	Hjortron	26
Apel spp.	65	Hultbräken	17
Ask	67	Humbleblomster	28
Asp	62	Hundkäx	34
Avenbok	63	Husmossa	12
Baldersbrå	45	Hägg koll.	66
Berg-/backdunört	33	Hässlebrodd	53
Bergslok	51	Hästhov	46
Bergsyra	19	Hönsbär	33
Björkpyrola	35	Idegran	61
Björnbrodd	49	Islandslav koll.	7
Björnbär koll.	65	Johannesört spp.	32
Björnmossa	10	Jungfru Marie nycklar	58
Blodrot	29	Kabbleka	23
Blåbär	37	Kallgräs	48
Blåsippa	22	Kammossa	11
Blåtåtel	53	Kattfot	45
Bok	63	Kaveldun spp.	54
Borsttistel	47	Kirskål	34
Brakved	67	Klibbal	63
Brudbröd	26	Klocka spp.	44
Brännässla	19	Klockljung	36
Buskstjärnblomma	21	Klotstarr	57
Contortatall	60	Knagglestarr koll.	56
Daggkäpa spp.	29	Knapp-/veketåg	50
Dvärgbjörk	62	Knippfryle	50
Dvärglummer	15	Knärot	58
Dån spp.	40	Korallrot	59
Ek/Bergek	64	Korsört spp.	46
Ekbräken	18	Kranshakmossa	12
Ekorrbär	49	Kruståtel	51
En	61	Kråkbär	37
Fetbladsväxter	25	Kråkklöver	29
Fjällskräp	46	Kung Karls spira	42
Fjällskära	46	Kvastmossa spp	10
Flaskstarr	56	Käringtand	31
Flenört	41	Kärr-/mossviol	32
Fläder koll.	68	Kärrbräken	17
Fönsterlav	8	Kärrfibbla	48
Garnlav	69	Kärrfräken	16
Glasbjörk	62	Kärrsilja	35
Gran	60	Kärrspira	42
Gren-/brunnrör	52	Kärrtistel	47
Groblad	43	Körsbär koll	66
Gråal	63	Liljekonvalj	49
Gråbo	45	Lind spp.	67
Grässtjärnblomma	21	Lingon	36
Gullpudra spp.	26	Linnéa	43
Gullris	44	Ljung	36
Gullviva	38	Lopplummer	14
Gulmåra	40	Lundarv	21
Gulplister	40	Lundgröe	51
Gulsippa	22	Lungört spp.	40
Gåsört	29	Lupin spp.	29
Gökärt	30	Lärk spp.	60
Hagtorn spp.	66	Lönn	66
Hallon	65	Maj-/fjällbräken	17
Harsyra	31	Mandelblomma	25
Hassel	63	Maskros spp.	48
Hirs-/slidstarr	56	Mattlumner	14

Art-/artgruppsregister

Missne.....	54	Smörblomma koll.	24
Mjölkört	33	Smörbullar	23
Mjölon	37	Spindelblomster	58
Myrlilja.....	49	Stagg	53
Myska	40	Stenbär	27
Måbär	64	Stensöta	18
Nattviol koll.....	58	Stinksyska.....	41
Nejlikrot	28	Stjärnmossa spp.....	11
Noppa spp.....	44	Stjärnstarr	55
Nordisk stormhatt	22	Strandlysing	38
Norrlandslav	8	Strutbräken	17
Nunneört spp.	24	Strängstarr	55
Nysört	45	Strätta	35
Odon	37	Styvm-/åkerviol.....	33
Olvon	68	Sump-/dystarr	57
Ormbär	49	Svalört	24
Ormrot.....	19	Svarta vinbär	64
Oxel spp.....	66	Sårläka.....	34
Palmmossa.....	11	Tagellavar	71
Piprör.....	52	Taggstarr	57
Plattlumner	14	Tall	60
Pors	62	Tandrot.....	25
Praktbräkenmossa.....	9	Teveronika	41
Prästkrage	45	Tibast	67
Påskrislav spp.	8	Topplösa	39
Rams spp.....	50	Torsklav koll.	8
Ramslök.....	49	Torta	47
Renfana	45	Tranbär spp.	36
Revlummer	14	Tratt-/bägarlav spp.	7
Ros spp.	65	Trolldruva spp.	23
Rosling	36	Trådstarr	56
Rosmossa	11	Trådtåg	50
Räffelmossa	11	Träjon	18
Röda vinbär koll.	64	Tuvsäv	54
Rödblära.....	21	Tuvtåtel	51
Rödklöver.....	30	Tuvull.....	55
Rödven.....	52	Tväblad.....	58
Röllika	45	Tysklönn	67
Rönn	66	Tätört spp.....	43
Salix spp.	61	Ullsäv (Snip).....	54
Sileshår spp.	25	Underviol	32
Sjöfräken	16	Vass	53
Skavfräken	15	Vattenklöver.....	39
Skogsbingel	32	Vicker spp.	30
Skogsbräken koll.	18	Vispstarr.....	57
Skogsfräken.....	16	Vitag.....	55
Skogsklöver	30	Vitklöver.....	30
Skogskovall	42	Vitmossa spp.	9
Skogsnarv.....	20	Vitmåra	39
Skogsnäva.....	31	Vitsippa	22
Skogssallat.....	48	Vårbrodd	52
Skogsstjärna.....	39	Vårfryle	50
Skogssäv	54	Vårlök spp.....	49
Skogstry	68	Vårtbjörk	62
Skogsviol koll	33	Vårärt	30
Skräppa koll.....	19	Väggmossa.....	12
Skvattram.....	36	Vägtistel.....	47
Skägglavar.....	70	Vänderot spp.....	43
Slån	66	Åkerbär	27
Slåtterblomma	26	Åkerfräken	15
Slåtterfibbla	47	Åkertistel	46
Slåttergubbe.....	46	Ädelgran spp.....	60
Smultron spp.....	29	Älgräs.....	26

Art-/artgruppsregister

Ängsfryle	50	Övr filtlav	8
Ängsfräken	15	Övr fältskikt	59
Ängskovall	41	Övr h- (EFLH)	57
Ängssyra	19	Övr halvgräs	58
Ängsull	55	Övr lavar	9
Ängsvädd	44	Övr lövtr o -b	68
Ärenpris	41	Övr mossor	12
Ögonpyrola	35	Övr renlav	8
Ögontröst spp.	42	Övr smalbladiga gräs	53
Örnbräken	16	Övr t- (EFLH)	51
Övr barrtr o -b	61	Övr tåg-/fryleväxter	51
Övr bredbladiga gräs	53	Övr ärtväxter	31

